

KALA- JA RIISTARAPORTTEJA nro 357

Asmo Honkanen
Anssi Ahvonen

Kalatalousbarometri 2005: Yritysten taloudelliset näkymät

Summary: Fishery Barometer 2005 -
Economic Outlook of Finnish Fishery Enterprises

Helsinki 2005

Julkaisija

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos

Julkaisuaika

Huhtikuu 2005

Tekijät

Asmo Honkanen ja Anssi Ahvonen

*Julkaisun nimi***Kalatalousbarometri 2005: Yritysten taloudelliset näkymät**

Summary: Fishery Barometer 2005 – Economic Outlook of Finnish Fishery Enterprises

Julkaisun laji

Tutkimusraportti

Projektin nimi ja numero

Kalatalousbarometrit (313 120)

Tiivistelmä

Julkaisussa tarkastellaan kalatalouselinkeinon talouskehitystä ja –näkyviä vuonna 2005. Yrityksiltä tiedusteltiin arviota mm. yleisestä taloudellisesta tilanteesta, tuotteiden menekistä, kustannuksista, hinnoista sekä investointi- ja vientitilanteesta verrattaessa nykytilaa aiempaan ja tulevaan 12 kuukauden jaksoon. Yritykset jakoutuivat toimialoittain kalastukseen, kalanviljelyyn, kalanjalostukseen sekä kalan tukku- ja vähittäiskauppaan. Tuloksia on verrattu vuosien 2000-2004 vastaaviin tuloksiin

Koko elinkeinon kehitysindikaattori helmikuussa 2005 osoitti, että kalatalousyritysten taloudellinen tilanne oli säilynyt pääosin vakaana myönteisenä edellisen 12 kuukauden aikana. Liikevaihtopainotettu kehitysindikaattori oli laskenut lievästi edellisvuoden mittauksesta, mutta lukumääräpainotettu indikaattori oli vastaavasti noussut. Taloudellisen tilanteen uskottiin yleisesti kohentuvan seuraavan vuoden aikana, joskin odotukset olivat edellisvuotta maltillisempia. Liikevaihtopainotetut arviot toteutuneesta kehityksestä ja tulevaisuudennäkymistä olivat myönteisempiä kuin yritysmäärällä painotetut arviot. Liikevaihtopainotetut tulokset korostavat kaikkein suurimpien yritysten näkemyksiä.

Toimialokohtaiset liikevaihtoilla painotetut, toteutunutta kehitystä kuvaavat kehitysindikaattorit olivat kaikki jonkin verran positiivisia, ja eri toimialojen välillä oli vain pieniä eroja. Kalastuksen, kalanviljelyn ja vähittäiskupan kehitysindikaattorit olivat nousseet edellisestä mittauksesta. Tukkukaupan kehitysindikaattori oli edellisvuoden tasolla ja jalostuksen indikaattori oli laskenut edellisvuodesta. Luottamusindikaattorin mukaan kaikki toimialat odottivat taloudellisen tilanteen kohentuvan seuraavan 12 kuukauden aikana. Kuten useina vuosina aiemminkin, usko tulevaisuuteen oli vahvinta tukku- ja vähittäiskaupassa. Kaikkien toimialojen tulevaisuudenodotukset olivat edellistä mittausta vaisumpia. Jalostuksen osalta odotukset olivat laskeneet eniten edellisestä mittauksesta.

Kalatalouden yritysbarometri on osa laajempaa barometritutkimusta, jossa on selvitetty samaan aikaan kalatalousyritysten ja kuluttajien näkemyksiä kalataloudesta, kalatuotteista sekä niihin kohdistuvista odotuksista. Tässä esitetyt tulokset perustuvat yli 300 yrityksen otokseen. Tiedot kerätään puhelinhaastatteluilla helmikuussa kerran vuodessa.

Asiasanat

Barometri, kalatalous, elinkeino, luottamusindikaattori

Sarjan nimi ja numero

Kala- ja riistaraportteja 357

ISBN

ISBN 951- 776-498-7

ISSN

1238-3325

Sivumäärä

29 s

Kieli

Suomi

*Hinta**Luottamuksellisuus*

Julkinen

Taitto

Ympäristötutkimus Yrjölä Oy

Paino

Kopio Niini Oy, Helsinki

Jakelu

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos

Kustantaja

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos

PL 2, 00791 Helsinki

Puh. 0205 7511 Fax 0205 751201

1. JOHDANTO	1
2. AINEISTO JA MENETELMÄT	1
2.1 PERUSJOUKKO JA OTOS	1
2.2 TIEDONKERUUJÄRJESTELMÄ	2
2.3 AINEISTON KÄSITTELY JA ESITYSTAVAT	3
2.4 TULOSTEN LUOTETTAVUUS	4
3. TULOKSET	4
3.1 KALATALOUSELINKEINO	4
3.2 KALASTUS	7
3.3 KALANVILJELY	11
3.4 KALANJALOSTUS	15
3.5 KALAN TUOKKAUS	19
3.6 KALAN VÄHITTÄISKAUPPA	23
4. SUMMARY: FISHERY BAROMETER 2005 - ECONOMIC OUTLOOK OF FINNISH FISHERY ENTERPRISES ...	27
5. KIRJALLISUUS	28

1. JOHDANTO

Kalatalousbarometri 2005: *Yritysten taloudelliset näkymät* tarkastelee kalatalouselinkeinon talousnäkyviä ja -kehitystä helmikuussa vuonna 2005. Tulokset perustuvat yhteensä noin 300 yrityksen otokseen. Tiedot kerättiin puhelinhaastattelulla. Tuloksia verrataan edellisinä vuosina kerättyihin vastaaviin tietoihin (Ahvonen & Honkanen 2000, 2002, 2004 sekä Honkanen & Ahvonen 2001, 2003).

Yrityksiltä tiedusteltiin arviota mm. yleisestä taloudellisesta tilanteestaan, tuotteiden menekistä, kustannuksista, hinnoista sekä investointi- ja vientitilanteesta. Nykytilaa verrattiin aiempaan 12 kuukauden jaksoon sekä odotuksiin tulevasta 12 kuukauden jaksosta. Kalatalouden toimialoista tarkastelussa ovat kalastus, kalanviljely, kalanjalostus sekä kalan tukku- ja vähittäiskauppa.

Tulokset jakautuvat kahteen osaan. Ensiksi tarkastellaan kaikkia toimialoja yhdessä kehitys- ja luottamusindikaattoreilla. Ne kuvaavat yritysten toteutunutta taloudellista kehitystä ja odotuksia tulevasta kehityksestä.

Toiseksi tarkastellaan kutakin toimialaa omana kokonaisuutenaan yritystalouden näkökulmasta. Toimialakohtaiset tulokset esitetään erikseen pienille yrityksille (liikevaihto alle 168 067 €, aikaisemmin 1,0 miljoonaa mk) ja näitä suuremmille yrityksille.

Kalatalouden yritysbarometri on osa laajempaa barometritutkimusta. Siinä on selvitetty samaan aikaan sekä kalatalousyritysten että kuluttajien näkemyksiä kalataloudesta, kalatuotteista sekä niihin kohdistuvista odotuksista (Honkanen & Ahvonen 2000, 2001, 2002, 2003, Ahvonen & Honkanen 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, Honkanen, Ahvonen & Railo 2000, Ahvonen ym. 2001). Hankkeeseen liittyy myös menetelmätutkimusta (esim. Godenhjelm, Honkanen & Ahvonen 2005).

Vuonna 2005 kuluttajatietoja ei kerätty, joten raportti *Elinkeino ja kuluttajat* (vrt. esim. Ahvonen & Honkanen 2003) ei ilmesty vuonna 2005.

2. AINEISTO JA MENETELMÄT

2.1 PERUSJOUKKO JA OTOS

Tutkimusperusjoukon muodostivat Tilastokeskuksen yritysrekisterissä vuoden 2005 alussa olleet kalatalousalan yritykset, joiden liikevaihto oli yli 8 303 € (aikaisemmin 50 000 mk). Tutkimusperusjoukkoon kuului yhteensä 841 yritystä tai elinkeinonharjoittajaa. Tutkimusperusjoukon yritykset ositettiin viiteen toimialaan: kalastus, kalanviljely, kalanjalostus, kalatukkukauppa ja kalan vähittäiskauppa. Yritykset jaettiin kahteen liikevaihtoluokkaan: alle ja yli 168 067 euroa (aikaisemmin miljoona markkaa). Ositteita oli yhteensä 10 ja otoskoko oli 350. Lisäksi otettiin käyttöön lisäotos (73 yritystä), jotka oli ositettu samoin kun perusotos. Yhteensä otos oli siis 423. Otoksesta poistettiin ylipeittona ne yrityk-

set, jotka olivat lopettaneet toimintansa tai joita ei yhteystiedoista huolimatta voitu tunnistaa.

Lopulliseen netto-otokseen kuului 383 yritystä, joista haastatteluihin osallistui 81,5 prosenttia (taulukko 1). Otos kiintiöitiin, jotta kaikista ositteista saatiin riittävä määrä havaintoja ositekohtaiseen tarkasteluun (taulukko 2). Vuoden 2005 otokseen tehtiin rotaatio, jossa vuoden 2004 otoksesta (Ahvonen & Honkanen 2004) uudistettiin 1/5. Rotaation lisäksi otos ja perusjoukko ovat uusiutuneet uusien ja poistuneiden yritysten sekä ositesiihtymien vuoksi. Vastanneiden yritysten osuudet toimialoittain ja liikevaihtoluokittain on esitetty taulukossa 3.

Taulukko 1. Tutkimusperusjoukko, otos ja haastattelujen yritysten määrä vuonna 2005.

	Yritykset	
	N	%
Tutkimusperusjoukko	841	100,0
Otos	423	50,3
Ylipeitto	40	(9,5)
Netto-otos	383	100,0
Kato	71	18,5
- ei tavoitettu	9	2,3
- kieltäytyi	31	8,1
- muu syy	31	8,1
Haastateltuja	312	81,5

Taulukko 2. Otantasuhteet (n/N = otos/tutkimusperusjoukko) ositteittain vuonna 2005.

Toimiala	Kaikki		<168067 €		≥168067 €	
	n	N	n	N	n	N
Kalastus	82	371	62	354	20	17
Kalanviljely	108	169	55	117	53	52
Kalanjalostus	84	129	43	73	41	56
Tukkukauppa	66	59	27	21	39	38
Vähittäiskauppa	83	113	42	72	41	41
Yhteensä	423	841	229	637	194	204

Taulukko 3. Vastanneiden yritysten osuudet (%) ja määrät (n) ositteittain vuonna 2005.

Toimiala	Vastausosuus					
	<168 000 €		≥168 000 €		Kaikki	
	%	n	%	n	%	n
Kalastus	85,7	48	88,2	15	86,3	63
Kalanviljely	79,6	39	85,4	41	82,5	80
Kalanjalostus	75,0	30	87,5	35	81,3	65
Kalan tukkukauppa	66,6	14	84,2	32	77,9	46
Kalan vähittäiskauppa	75,7	28	81,1	30	78,4	58
Yhteensä	78,3	159	85,0	153	81,5	312

2.2 TIEDONKERUUJÄRJESTELMÄ

Barometrimittauksia edelsi esitutkimus, jossa mittaristo ja –tiedonkeruujärjestelmä testattiin yhteistyössä Tilastokeskuksen kanssa (Ahvonen & Honkanen 1999). Mittariston suunnittelussa hyödynnettiin mm. Tilastokeskuksen survey-laboratoriota (Godenhjelm ym. 2000), jossa koeryhmän avulla arvioitiin lomakkeen sisältö, ymmärrettävyys ja tulkittavuus kognitiivisella esitestauksella (Willis 1994, Sudman ym. 1996, Willis ym. 1999, Tourangeau ym. 2000, Olsen 2002).

Haastattelut toteutettiin Tilastokeskuksen tietokoneavusteisen haastattelujärjestelmän (CATI) avulla helmikuussa 2005. Otokseen tulleille yrityksille lähetettiin etukäteen kirje, jossa kerrottiin haastattelusta ja sen sisällöstä. Haastattelut kohdistettiin yritysten toimivalle johdolle. Yksittäisten mittarien kysymyksenasettelu selviää tuloksista (esim. kuvat 2.2 – 2.11).

2.3 AINEISTON KÄSITTELY JA ESITYSTAVAT

Tulokset estimoitiin vastaamaan perusjoukkoa niin, että mittaustulokset painotettiin ottaen huomioon sekä ositekohtaiset otantasuhteet että vastaustodennäköisyys (kato). Lisäksi painokerroimet kalibroitiin kunkin ositteen liikevaihdon reunajakaumia vastaaviksi (ks. esim. Deville & Särndahl 1992, Deville ym. 1993).

Haastatteluvastauksista laskettiin ns. saldoluvut. Ne saatiin laskemalla yhteen painotetut vastausosuudet (esim. European Commission 1997). Saldolukujen arvot sijoittuvat välille [-100, 100]. Tulokset on esitetty saldolukujen lisäksi vastausvaihtoehtojen mukaisina jakaumina taulukoissa 4 - 8.

Saldolaskennassa vastausvaihtoehtoille annettiin seuraavat painokerroimet:

Vastausvaihtoehto	Kerroin
Parempi/suurempi/korkeampi/ lisääntynyt/noussut	1
Ennallaan/ei osaa sanoa	0
Heikompi/pienempi/alhaisempi/ vähentynyt/laskenut	-1

Saldoluku: Saldoluvut esitetään erikseen toteutuneesta ja odotettavissa olevasta kehityksestä. Saldoluvulla kuvataan muutosta edellisen 12 kuukauden aikana sekä seuraavan 12 kuukauden aikana haastatteluhetkiin (helmikuu 2000, 2001, 2002, 2003, 2004 ja 2005) verrattuna.

Kehitys- ja luottamusindikaattorit: Tiettyjen kysymysten saldolukujen yhdistelmistä laskettiin yritysten yleistä taloudellista kehitystä ja odotuksia kuvaavat kehitys- ja luottamusindikaattorit. Kehitysindikaattori kuvaa toteutunutta kehitystä edellisen 12 kuukauden aikana ja luottamusindikaattori odotettavissa olevaa kehitystä seuraavan 12 kuukauden aikana haastatteluhetkeen verrattuna. Kehitys- ja luottamusindikaattoreihin sisältyvät tekijät ovat taloudellisen tilanteen muutos, liikevaihdon muutos ja investointien muutos. Näiden tekijöiden saldoluviista laskettiin keskiarvo. Kehitys- ja luottamusindikaattori esitetään kuvissa 1.1 - 1.4 yritysten liikevaihdolla painotettuna ja toimialakohtaisis-

sa tuloksissa (kuvat 2.1, 3.1, 4.1, 5.1, 6.1) perusjoukon yritysmäärän mukaisesti painotettuina.

Alueellisissa esityksissä Suomi on jaettu kahteen osaan. Etelä- ja Länsi-Suomi käsittää Etelä- ja Länsi-Suomen läänit sekä Ahvenanmaan. Pohjois- ja Itä-Suomi sisältää Itä-Suomen, Oulun ja Lapin läänit (kuva 1.2). Tuloksissa yrityksistä 67 % edusti Etelä- ja Länsi-Suomea ja 33 % Pohjois- ja Itä-Suomea.

Toimialakohtaiset tulokset (luvut 3.2 - 3.6) esitetään erikseen pienille yrityksille (liikevaihto alle 168 067 €) ja näitä suuremmille yrityksille (liikevaihto vähintään 168 067 €). Toimialakohtaisissa tuloksissa liikevaihtoluokista käytetään ilmaisia pienet ja suuret yritykset. Pienten yritysten osuus tuloksissa oli 76 % ja suurten 24 %.

Lukumäärällä painotetuissa tuloksissa kalastusyrietykset painottuivat tuotantosuuntansa mukaan niin, että 65 % kalasti vain ruokakalaa, 29 % rehu- ja ruokakalaa, 6 % pelkästään rehu-kalaa. Yrityskoon mukaisissa tarkasteluissa (luku 3.2) pienistä kalastusyrietyksistä suurin osa kalasti puhtaasti ruokakalaa (67 %). Suurista yrityksistä valtaosa kalasti sekä rehu- että ruokakalaa (52 %).

Kalanviljelyssä lukumäärään perustuvat tulokset painottuivat niin, että 31 % viljeli ainoastaan ruokakalaa, 53 % poikasia, 16 % sekä ruokakalaa että poikasia. Yrityskoon mukaisissa tarkasteluissa (luku 3.3) pienistä kalanviljelijöistä suurin osa oli puhtaasti poikasviljelijöitä (65 %) ja suurista vastaavasti pääosa puhtaasti ruokalanviljelijöitä (42 %).

Vientiä koskevien tulosten laskennassa on huomioitu vain vientiyritysten (15 % perusjoukosta) näkemykset. Viennin määrää ja vientihintoja koskevia tuloksia ei esitetä erikseen pienille ja suurille yrityksille vähäisen havaintomäärän vuoksi. Samasta syystä kalan vähittäiskaupan vientitietoja ei esitetä lainkaan.

Pienten yritysten osuus on perusjoukosta noin kolme neljäsosaa (76 %), joten niiden näkemykset korostuvat yritysmäärän mukaisesti painotetuissa tuloksissa (luvut 3.2-3.6). Vastaavasti

liikevaihdolla painotetuissa tuloksissa (luku 3.1) korostuvat kaikkein suurimpien yritysten näkemykset voimakkaasti.

2.4 TULOSTEN LUOTETTAVUUS

Otosasetelman laadinnassa ja otoksen kiintiönissä oli käytettävissä runsaasti taustatietoja perusjoukon rakenteesta, joten otanta voitiin suunnitella tältä osin tarkoituksenmukaiseksi. Peittovirhettä voitiin vähentää poistamalla otoksesta ylipieitto haastattelujen yhteydessä. Alipeiton suuruutta ei pystytty arvioimaan, mutta ilmeistä on, että rekisteristä puuttuu jonkin verran uusia yrityksiä. Toteutunut haastatteluaineisto vastasi varsin tarkasti tutkitun perusjoukon rakennetta. Tulosten tulkintaan pieni ali- tai ylipieitto ei vaikuta, sillä osituksen mukaiset painokertoimet korjaavat jakaumat perusjoukkoa vastaaviksi.

Yritysten vastausprosentti oli korkea (81,5 %). Lisäksi vastauskadon vaikutukset voitiin korjata tehokkaasti käytetyillä menetelmillä (painotus, kalibrointi).

3. TULOKSET

3.1 KALATALOUSELINKEINO

Koko elinkeinon kehitysindikaattori helmikuussa 2005 osoitti, että kalatalousyritysten taloudellinen tilanne oli säilynyt kokonaisuuden kannalta pääosin myönteisenä ja vakaana edellisen 12 kuukauden aikana. Liikevaihtopainotettu kehitysindikaattori oli laskenut lievästi edellisvuoden mittauksesta, mutta lukumääräpainotettu indikaattori oli vastaavasti noussut hivenen. Taloudellisen tilanteen uskottiin yleisesti kohentuvan seuraavan vuoden aikana, joskin odotukset olivat edellisvuotta maltillisempia. Liikevaihtopainotetut arviot toteutuneesta kehityksestä ja tulevaisuudennäkymistä olivat myönteisempiä kuin yritysmäärällä painotetut arviot. Liikevaihtopainotetut tulokset korostavat kaikkein suurimpien yritysten näkemyksiä (kuva 1.1).

Alueellisessa liikevaihtopainotetussa tarkastelussa sekä Etelä- ja Länsi-Suomen että Pohjois- ja Itä-Suomen yritykset arvioivat toteutuneen taloudellisen kehityksen suotuisaksi. Pohjois- ja Itä-Suomen yritysten arviot toteutuneesta kehityksestä olivat edelleen jonkin verran Etelä- ja

Otantavirheen suuruutta arvioitiin laskemalla yksittäisille mittareille 95 prosentin luottamuskäytöt toimialatasolla. Vastausjakauksen luottamuskäytöt olivat suuruusluokaltaan yleensä noin +/- 5 prosenttiyksikköä. Ositetasoisissa tuloksissa vaihtelu voi olla jonkin verran suurempaa.

Mittausvirheiden välttäminen oli keskeinen tavoite mittaristosuunnittelussa. Käytetyt mittarit noudattivat barometreissa yleisesti käytettyjä muotoiluja, ja niiden vastausvaihtoehdot olivat yksinkertaisia. Lisäksi mittareiden toimivuus oli testattu esitutkimuksella yhteistyössä Tilastokeskuksen kanssa, mikä osaltaan vähensi väärikäsityksistä aiheutuvien mittausvirheiden mahdollisuutta. Haastattelijoiden antaman palautteen mukaan vastaajat ymmärsivät kysymysten sisällön hyvin, eikä tulkintaongelmia juurikaan esiintynyt.

Länsi-Suomen yrityksiä myönteisempiä. Taloudelliset näkymät seuraavalle 12 kuukaudelle olivat molemmilla alueilla luottavaisia, mutta maltillisempia kuin edellisellä mittauskerralla (kuva 1.2).

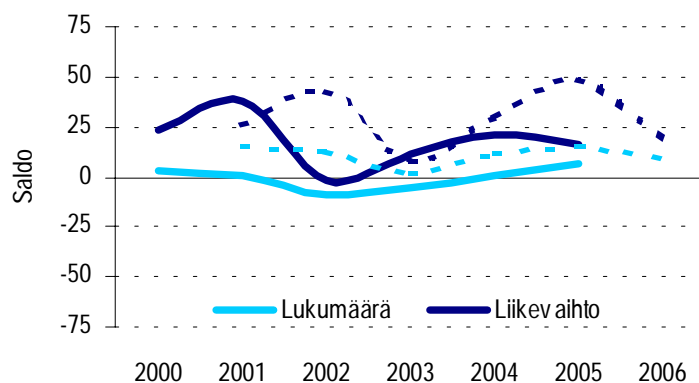
Vienti- ja kotimarkkinayritysten liikevaihtopainotetut kehitysindikaattorit olivat keskenään suurin piirtein samalla tasolla ja molemmat positiivisia. Kummankin ryhmän luottamusindikaattori seuraavalle 12 kuukaudelle oli positiivinen, mutta hieman maltillisempi kuin edellisvuonna (kuva 1.3).

Toimialokohtaiset liikevaihtoilla painotetut kehitysindikaattorit olivat kaikki positiivisia, ja eri toimialojen välillä oli vain pieniä eroja vuonna 2005. Kalastuksen, kalanviljelyn ja vähittäiskupan kehitysindikaattorit olivat nousseet edellisestä mittauksesta. Tukkukaupan kehitysindikaattori oli vuoden 2004 tasolla ja jalostuksen indikaattori oli laskenut edellisvuodesta (kuva 1.4).

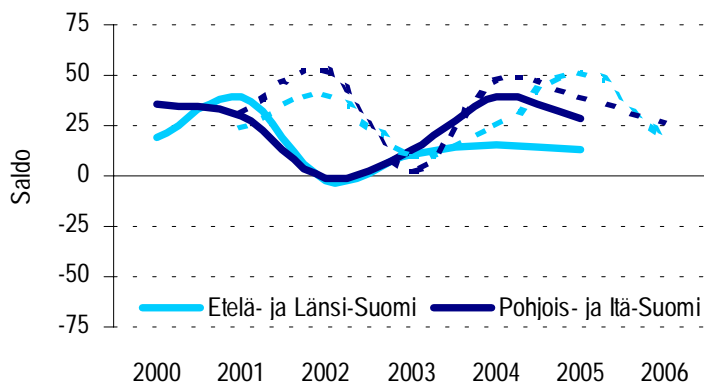
Luottamusindikaattorin mukaan kaikki toimialat odottivat taloudellisen tilanteen kohentuvan seuraavan 12 kuukauden aikana. Kuten usein aiemminkin, usko tulevaisuuteen oli vahvinta tukku- ja vähittäiskaupassa. Kaikkien toimialo-

jen tulevaisuudenodotukset olivat edellistä mittausta vaisumpia. Jalostuksen osalta odotukset olivat laskeneet suhteellisesti eniten edellisestä mittauksesta (kuva 1.4).

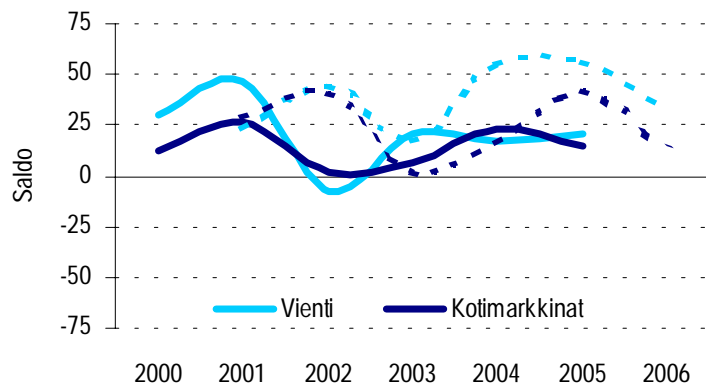
KALATALOUSELINKEINO

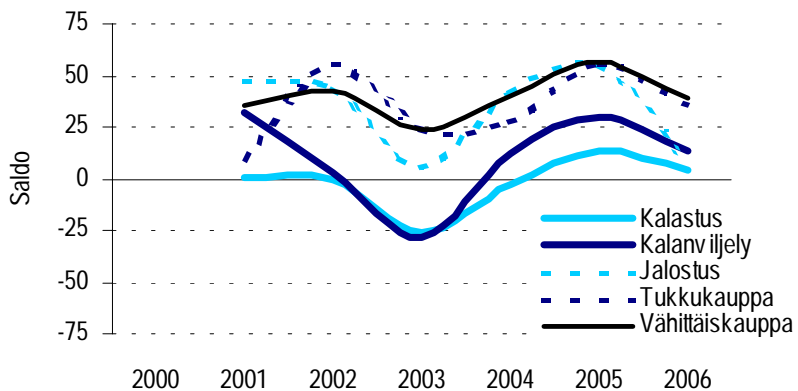
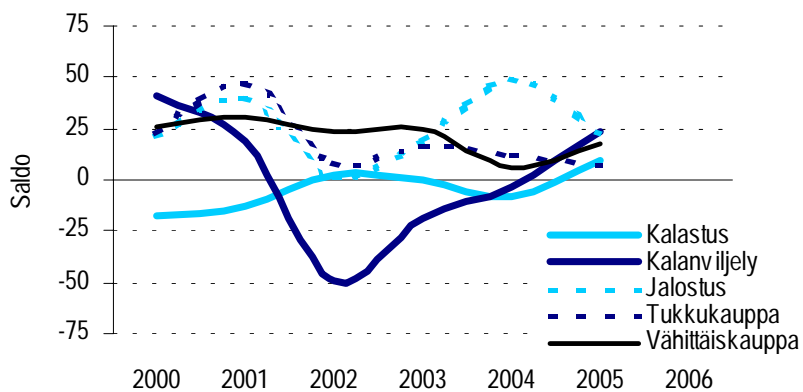
Kuva 1.1. Kalatalouselinkeinon kehitysindikaattori (yhtenäinen viiva) ja luottamusindikaattori (katkoviiva) yritysten lukumäärän ja liikevaihdon mukaan painotettuna.

Kuva 1.2. Kalatalouselinkeinon kehitysindikaattori (yhtenäinen viiva) ja luottamusindikaattori (katkoviiva) alueittain yritysten liikevaihdon mukaan painotettuna.

Kuva 1.3. Vienti- ja kotimarkkinayritysten kehitysindikaattori (yhtenäinen viiva) ja luottamusindikaattori (katkoviiva) liikevaihdon mukaan painotettuna.

Kuva 1.4. Kalatalouden eri toimialojen kehitysindikaattori (ylempi) ja luottamusindikaattori (alempi) liikevaihdon mukaan painotettuna.

3.2 KALASTUS

Kalastuksen taloudellista kehitystä kuvaava kehitysindikaattori oli pienillä yrityksillä nollan tuntumassa. Suurilla yrityksillä kehitysindikaattori oli nousussa ja indikaattorin arvo oli nollatason yläpuolella. Luottamusindikaattorin mukaan näkymät tulevalle vuodelle olivat pienillä yrityksillä vakaat, kuten aikaisempinakin vuosina. Suurten kalastusyritysten luottamus tulevaisuuteen oli edellisvuoden tapaan selvästi positiivinen (kuva 2.1).

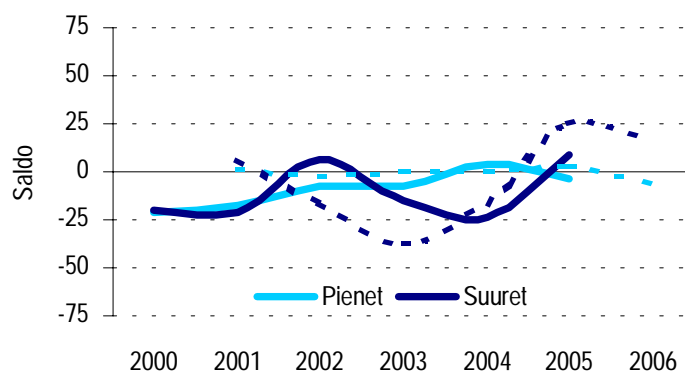
Tarkasteltaessa yksittäisiä mittareita suuret kalastusyritykset näkivät taloudellisen tilanteensa muutoksen neutraaliksi, kun muutos kahtena aikaisempina vuonna oli ollut selvästi negatiivinen. Pienet kalastusyritykset näkivät talouskehityksensä usean edellisvuoden tapaan lievästi negatiiviseksi. Suurilla yrityksillä oli edelleen pieniä yrityksiä selvästi myönteisemmät odotukset tulevasta kehityksestä (kuva 2.2).

Kalatuotteiden menekin osalta suuret yritykset arvioivat tilanteen kohentuneen kotimarkkinoilla. Pienet yritykset arvioivat menekkikehityksen lähinnä tasaiseksi. Sekä suurten että pienten yritysten menekki-odotukset kotimaan markkinoilla olivat selvästi myönteisiä (kuva 2.3). Suurten yritysten käsitykset kotimaan hintamuutoksesta olivat enää lievästi negatiivisia. Pienten yritysten positiivinen arvio toteutuneesta hintakehityksestä kotimarkkinoilla oli lähentynyt suurten yritysten näkymystä. Odotukset tulevasta kotimarkkinahinnoista olivat jonkin verran positiivisia (kuva 2.4).

Arviot tärkeimpien kalatuotteiden vientimäärän kehityksestä olivat kääntyneet laskuun. Sen sijaan vienti-odotukset olivat selvästi myönteisiä (kuva 2.5). Vientihintojen arvioitiin kääntyneen toivottuun suuntaan. Odotukset vientihinnoista olivat lievästi varauksellisia (kuva 2.6).

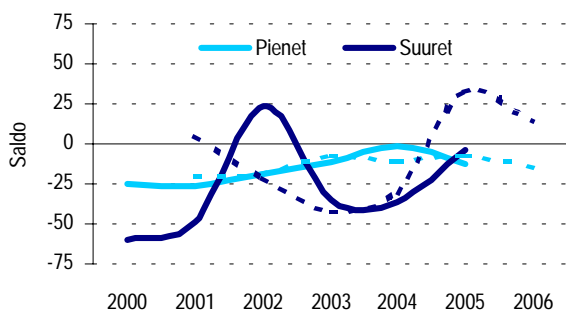
Kalastusyritysten tuotantokustannukset olivat kasvaneet molemmissa yrityskokoluokissa selvästi. Kuten aikaisempinakin vuosina, kustannusten uskottiin yleisesti kasvavan tulevan 12 kuukauden aikana (kuva 2.7). Suuret yritykset arvioivat toteutuneen kokonaisliikevaihdon muutoksen myönteiseksi, pienet yritykset neutraaliksi. Suurten yritysten odotukset tulevasta liikevaihdosta olivat vahvasti myönteisiä. Pienten yritysten liikevaihto-odotukset olivat lähinnä neutraaleja (kuvat 2.8).

Suuret yritykset arvioivat henkilöstömäärän kääntyneen kasvuun. Pienet yritykset arvioivat henkilöstömäärän säilyneen lähinnä ennallaan. Suuret yritykset uskoivat henkilöstömäärän kasvavan myös tulevan 12 kuukauden aikana (kuva 2.9). Suuret ja pienet yritykset arvioivat toteutuneiden investointien muutoksen neutraaliksi. Arviot investointinäkymistä olivat kääntyneet lievään laskuun. (kuva 2.10). Sekä suuret että pienet yritykset arvioivat elinkeinotukien määrän säilyneen lähinnä ennallaan. Kehityksen uskottiin jatkuvan myös tulevana vuonna entisen kaltaisena (kuva 2.11).

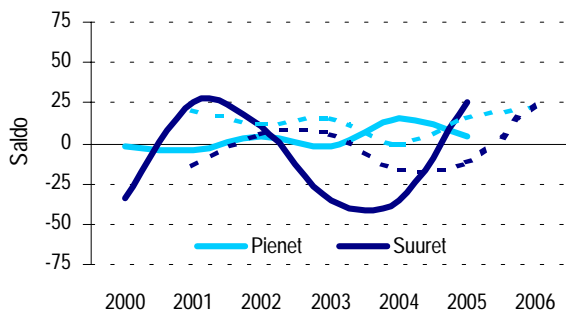

Kuva 2.1. Kalastusyritysten kehitysindikaattori (yhtenäinen viiva) ja luottamusindikaattori (pilkkuviiva) yritysten koon mukaan.

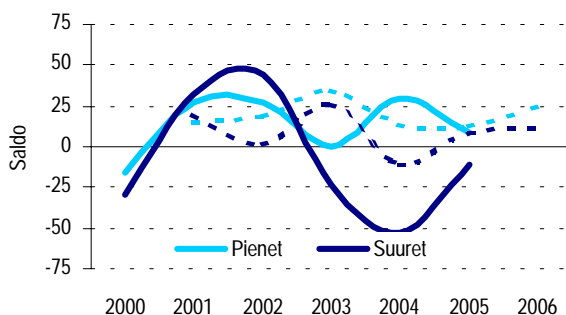
KALASTUS

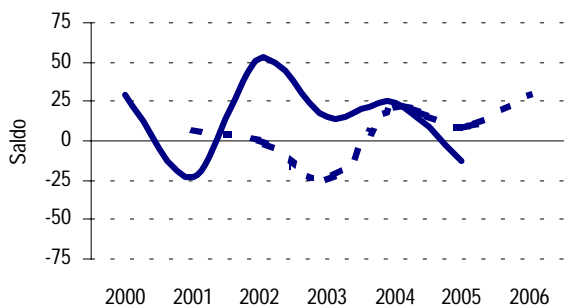
Kuva 2.2. Kalastusyritysten **taloudellisen tilanteen** muutos verrattuna edelliseen 12 kuukauden jaksoon (yhtenäinen viiva) sekä odotukset seuraavalle 12 kuukaudelle (pilkkuviiva) yritysten koon mukaan helmikuussa 2000 – 2005.

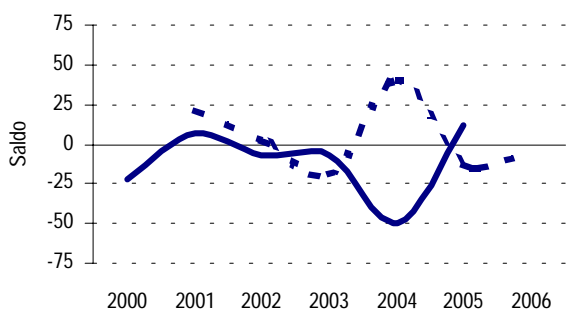
Kuva 2.3. Kalastusyritysten **kotimaan menekin** muutos verrattuna edelliseen 12 kuukauden jaksoon (yhtenäinen viiva) sekä odotukset seuraavalle 12 kuukaudelle (pilkkuviiva) yritysten koon mukaan helmikuussa 2000 – 2005.

Kuva 2.4. Kalastusyritysten tärkeimpien kalatuotteiden **kotimaan keskihintojen** muutos verrattuna edelliseen 12 kuukauden jaksoon (yhtenäinen viiva) sekä odotukset seuraavalle 12 kuukaudelle (pilkkuviiva) yritysten koon mukaan helmikuussa 2000 – 2005.

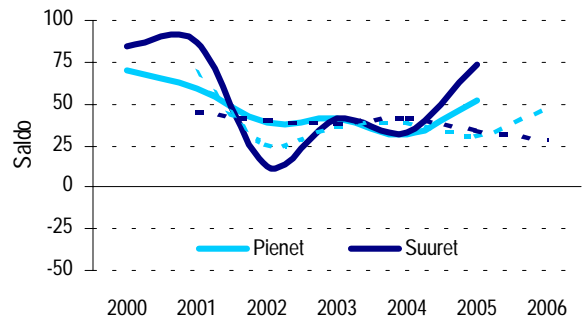

Kuva 2.5. Kalastusyritysten tärkeimpien kalatuotteiden **vientimäärän** muutos verrattuna edelliseen 12 kuukauden jaksoon (yhtenäinen viiva) sekä odotukset seuraavalle 12 kuukaudelle (pilkkuviiva) helmikuussa 2000 - 2005 (liiketoimintaluokat yhdistetty).

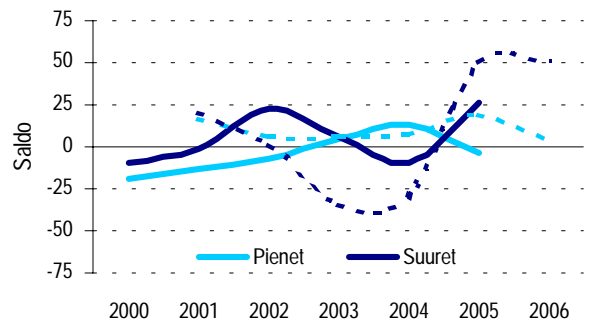

Kuva 2.6. Kalastusyritysten tärkeimpien kalatuotteiden keskimääräisten **vientihintojen** muutos verrattuna edelliseen 12 kuukauden jaksoon (yhtenäinen viiva) sekä odotukset seuraavalle 12 kuukaudelle (pilkkuviiva) helmikuussa 2000 - 2005 (liiketoimintaluokat yhdistetty).

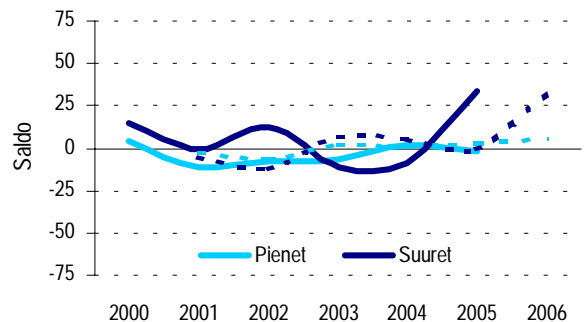
Kuva 2.7. Kalastusyritysten **tuotantokustannusten** muutos verrattuna edelliseen 12 kuukauden jaksoon (yhtenäinen viiva) sekä odotukset seuraavalle 12 kuukaudelle (pilkkuviiva) yritysten koon mukaan helmikuussa 2000 - 2005 (huomautus: asteikko erilainen kuin muissa kuvissa).

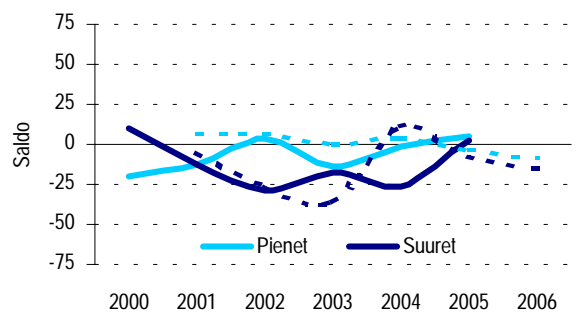
Kuva 2.8. Kalastusyritysten **kokonaisliikevaihdon** muutos verrattuna edelliseen 12 kuukauden jaksoon (yhtenäinen viiva) sekä odotukset seuraavalle 12 kuukaudelle (pilkkuviiva) yritysten koon mukaan helmikuussa 2000 - 2005.

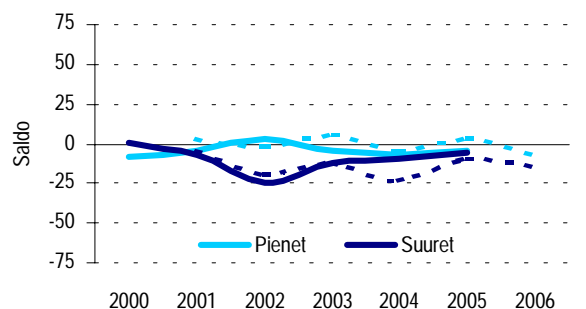
Kuva 2.9. Kalastusyritysten palkallisena työskentelevän **henkilöstön** määrän muutos verrattuna edelliseen 12 kuukauden jaksoon (yhtenäinen viiva) sekä odotukset seuraavalle 12 kuukaudelle (pilkkuviiva) yritysten koon mukaan helmikuussa 2000 - 2005.

Kuva 2.10. Kalastusyritysten **investointien** määrän muutos verrattuna edelliseen 12 kuukauden jaksoon (yhtenäinen viiva) sekä odotukset seuraavalle 12 kuukaudelle (pilkkuviiva) yritysten koon mukaan helmikuussa 2000 - 2005.

Kuva 2.11. Kalastusyritysten **elinkeinotukien** määrän muutos verrattuna edelliseen 12 kuukauden jaksoon (yhtenäinen viiva) sekä odotukset seuraavalle 12 kuukaudelle (pilkkuviiva) yritysten koon mukaan helmikuussa 2000 - 2005.

Taulukko 4. Kalastusyritysten vastausjakaumat (%) yritysten koon mukaan vuonna 2004.

Kuva- numero	Kuvan aihe		Yrityksen koko	Parempi/ suurempi/ korkeampi %	Ennallaan %	Heikempi/ pienempi/ alhaisempi %	Ei osaa sanoa %
2.2.	Taloudellinen tilanne	Toteutunut	Pienet	16,0	51,8	28,3	3,9
			Suuret	28,9	32,1	32,0	7,0
		Odotukset	Pienet	25,0	28,6	40,5	5,9
			Suuret	30,9	51,9	17,2	0,0
2.3.	Kotimaan menekki	Toteutunut	Pienet	18,0	67,8	14,2	0,0
			Suuret	44,0	29,4	18,2	8,4
		Odotukset	Pienet	28,5	55,2	5,9	10,4
			Suuret	37,0	30,6	12,5	19,9
2.4.	Kotimaan keskihinnat	Toteutunut	Pienet	23,5	57,4	15,0	4,1
			Suuret	13,0	54,0	24,6	8,4
		Odotukset	Pienet	28,2	59,4	4,2	8,2
			Suuret	23,9	54,9	12,8	8,4
2.5.	Vientimäärä	Toteutunut	kaikki	13,5	50,0	26,7	9,8
		Odotukset	kaikki	33,9	53,3	3,0	9,8
2.6.	Vientihinnat	Toteutunut	kaikki	14,6	82,2	3,2	0,0
		Odotukset	kaikki	5,0	85,0	10,0	0,0
2.7.	Tuotantokustannukset	Toteutunut	Pienet	65,7	17,8	14,1	2,4
			Suuret	79,7	14,3	6,0	0,0
		Odotukset	Pienet	50,6	43,3	3,7	2,4
			Suuret	48,1	24,8	20,1	7,0
2.8.	Kokonaisliikevaihto	Toteutunut	Pienet	24,0	44,4	28,0	3,6
			Suuret	43,7	30,5	17,4	8,4
		Odotukset	Pienet	23,9	49,2	19,7	7,2
			Suuret	56,7	23,3	5,9	14,1
2.9.	Henkilöstö	Toteutunut	Pienet	2,1	93,7	4,2	0,0
			Suuret	42,1	49,5	8,4	0,0
		Odotukset	Pienet	5,2	92,9	0,0	1,9
			Suuret	31,9	68,1	0,0	0,0
2.10.	Investoinnit	Toteutunut	Pienet	26,9	51,7	21,4	0,0
			Suuret	38,7	25,1	36,2	0,0
		Odotukset	Pienet	19,4	50,6	27,6	2,4
			Suuret	18,1	43,0	33,1	5,8
2.11.	Elinkeinotuet ¹⁾	Toteutunut	Pienet	4,0	85,5	8,6	1,9
			Suuret	0,0	85,7	5,9	8,4
		Odotukset	Pienet	4,9	75,2	11,7	8,2
			Suuret	11,1	57,7	25,5	5,7

¹⁾ yritykset, joilla ei ollut elinkeinotukea, sisältyvät ennallaan -vaihtoehtoon

3.3 KALANVILJELY

Sekä suurten että pienten kalanviljely-yritysten kehitysindikaattorien taso oli kohentunut edellisvuosista, ja nämä toteutunutta kehitystä kuvaavat indikaattorit olivat nyt lievästi myönteisiä. Kalanviljely-yritysten luottamus tulevaisuuteen oli luottamusindikaattorien mukaan varovaisen optimistista (kuva 3.1).

Yksittäisten mittareiden tarkastelussa suuret kalanviljely-yritykset kokivat taloudellisen tilanteen muutoksen olleen selvästi positiivisen. Pienten yritysten käsitys toteutuneesta kehityksestä oli lähempänä neutraalia. Yritysten odotukset tulevasta olivat lievästi optimistisia (kuva 3.2).

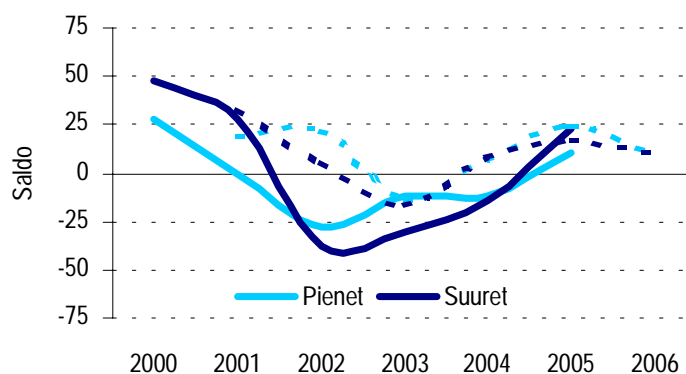
Toteutunut menekkimuutos kotimarkkinoilla oli etenkin pieneillä yrityksillä myönteinen. Yrityskoosta riippumatta odotukset kotimaan menekin muutoksesta olivat edelleen luottavaisia (kuva 3.3). Kotimaan toteutunut hintakehitys oli edelleen lievästi positiivista. Myös hintaodotukset jatkuivat myönteisinä (kuva 3.4).

Vientiä harjoittavat kalanviljelijät arvioivat vientimääränsä kehittyneen suotuisasti edellisvuoden tapaan. Odotukset vientimäärän kehityksestä olivat edellisvuoden tapaan hyvin luottavaisia (kuva 3.5). Näkemykset vientihintojen

toteutuneesta muutoksesta olivat selvästi positiivisia. Vientihintaodotukset tulevalle 12 kuukaudelle olivat niukasti myönteisiä (kuva 3.6).

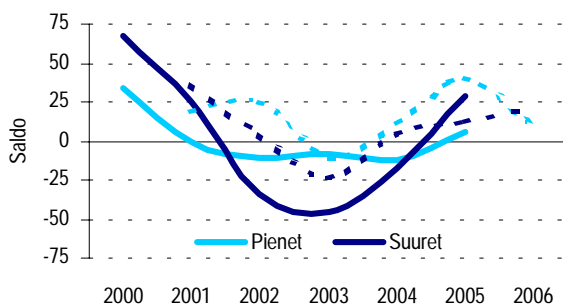
Kalanviljely-yritykset arvioivat tuotantokustannustensa kasvaneen. Pienet yritykset kokivat tämän muutoksen suuria yrityksiä yleisemmin. Kuten edellisenä vuonnakin, kustannusten kasvuun uskottiin yleisesti myös tulevaisuudessa (kuva 3.7). Kalanviljely-yritykset arvioivat kokonaisliikevaihdon muutoksen selvästi positiiviseksi. Saldoluvun mukaan sekä suuret että pienet yritykset arvioivat tulevan liikevaihdon säilyvän nykytasolla (kuva 3.8).

Kalanviljely-yritysten henkilöstömäärä oli säilynyt hyvin vakana. Myös odotukset henkilöstökehityksestä olivat varsin vakaita (kuva 3.9). Yritysten arviot toteutuneesta investointikehityksestä olivat edelleen lievästi alavireisiä. Suuret yritykset arvioivat tulevat investoinnit lähinnä nykyiselle tasolle. Pienet yritykset olivat tältä osin aavistuksen odottavaisempia (kuva 3.10). Elinkeinotukien osalta ei ollut edellisvuosien tapaan tapahtunut merkittäviä muutoksia, eikä suuria muutoksia ollut näköpiirissä (kuvat 3.11).

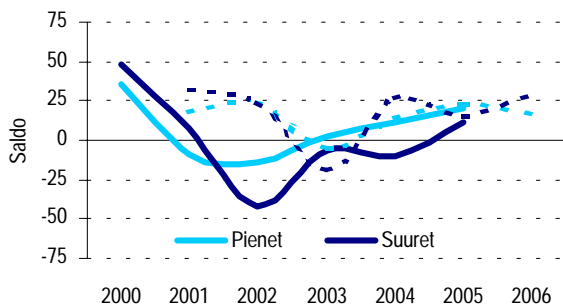

Kuva 3.1. Kalanviljely-yritysten kehitysindikaattori (yhtenäinen viiva) ja luottamusindikaattori (pilkkuviiva) yritysten koon mukaan.

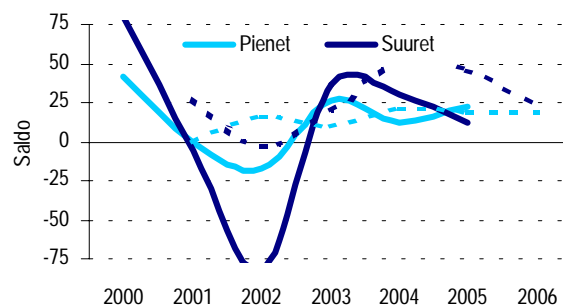
KALANVILJELY

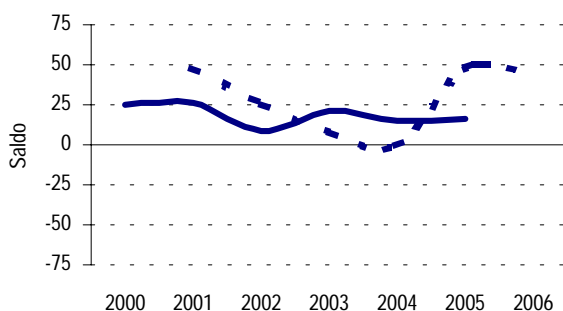
Kuva 3.2. Kalanviljely-yritysten **taloudellisen tilanteen** muutos verrattuna edelliseen 12 kuukauden jaksoon (yhtenäinen viiva) sekä odotukset seuraavalle 12 kuukaudelle (pilkkuviiva) yritysten koon mukaan helmikuussa 2000 - 2005.

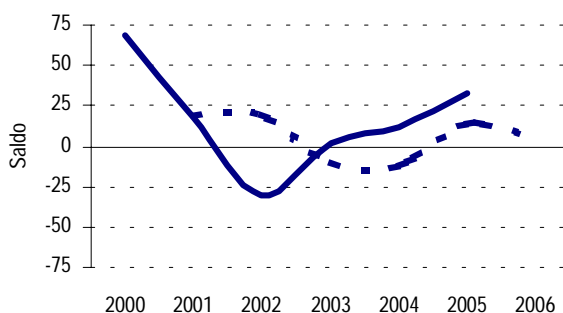
Kuva 3.3. Kalanviljely-yritysten **kotimaan menekin** muutos verrattuna edelliseen 12 kuukauden jaksoon (yhtenäinen viiva) sekä odotukset seuraavalle 12 kuukaudelle (pilkkuviiva) yritysten koon mukaan helmikuussa 2000 - 2005.

Kuva 3.4. Kalanviljely-yritysten tärkeimpien kalatuotteiden **kotimaan keskihintojen** muutos verrattuna edelliseen 12 kuukauden jaksoon (yhtenäinen viiva) sekä odotukset seuraavalle 12 kuukaudelle (pilkkuviiva) yritysten koon mukaan helmikuussa 2000 - 2005.

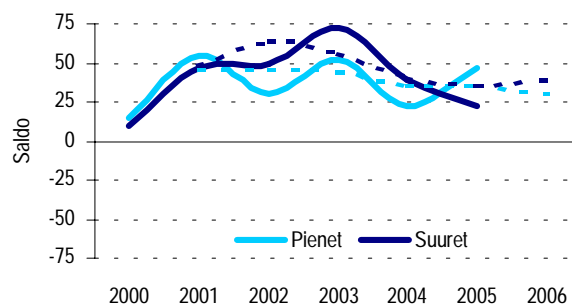

Kuva 3.5. Kalanviljely-yritysten tärkeimpien kalatuotteiden **vientimäärän** muutos verrattuna edelliseen 12 kuukauden jaksoon (yhtenäinen viiva) sekä odotukset seuraavalle 12 kuukaudelle (pilkkuviiva) helmikuussa 2000 - 2005 (liikevaihtoluokat yhdistetty).

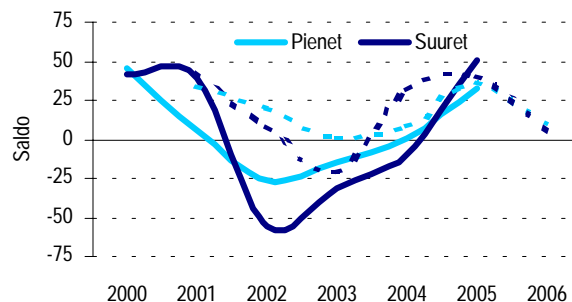

Kuva 3.6. Kalanviljely-yritysten tärkeimpien kalatuotteiden keskimääräisten **vientihintojen** muutos verrattuna edelliseen 12 kuukauden jaksoon (yhtenäinen viiva) sekä odotukset seuraavalle 12 kuukaudelle (pilkkuviiva) helmikuussa 2000 - 2005 (liikevaihtoluokat yhdistetty).

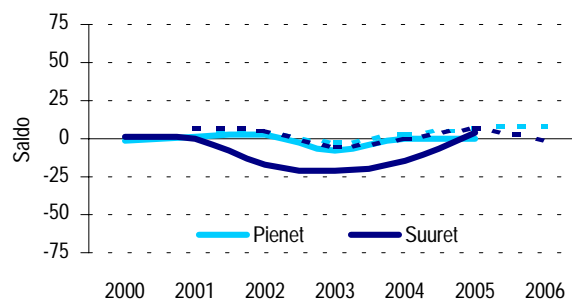
Kuva 3.7. Kalanviljely-yritysten **tuotantokustannusten** muutos verrattuna edelliseen 12 kuukauden jaksoon (yhtenäinen viiva) sekä odotukset seuraavalle 12 kuukaudelle (pilkkuviiva) yritysten koon mukaan helmikuussa 2000 - 2005.

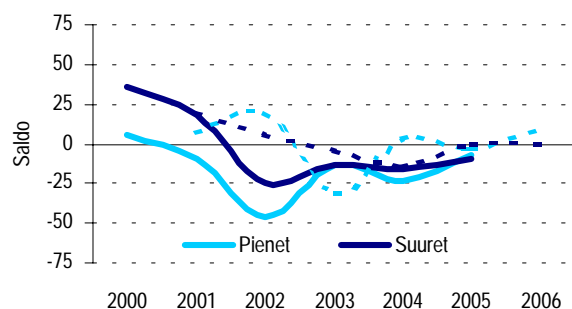
Kuva 3.8. Kalanviljely-yritysten **kokonaisliikevaihdon** muutos verrattuna edelliseen 12 kuukauden jaksoon (yhtenäinen viiva) sekä odotukset seuraavalle 12 kuukaudelle (pilkkuviiva) yritysten koon mukaan helmikuussa 2000 - 2005.

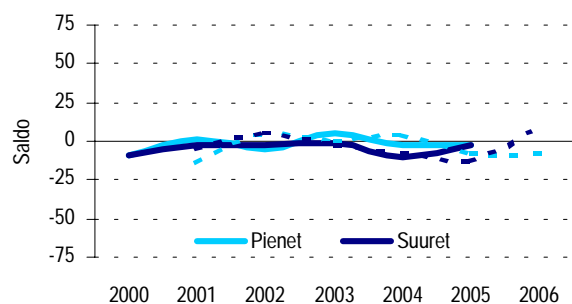
Kuva 3.9. Kalanviljely-yritysten palkallisena työskentelevän **henkilöstön** määrän muutos verrattuna edelliseen 12 kuukauden jaksoon (yhtenäinen viiva) sekä odotukset seuraavalle 12 kuukaudelle (pilkkuviiva) yritysten koon mukaan helmikuussa 2000 - 2005.

Kuva 3.10. Kalanviljely-yritysten **investointien** määrän muutos verrattuna edelliseen 12 kuukauden jaksoon (yhtenäinen viiva) sekä odotukset seuraavalle 12 kuukaudelle (pilkkuviiva) yritysten koon mukaan helmikuussa 2000 - 2005.

Kuva 3.11. Kalanviljely-yritysten **elinkeinotukien** määrän muutos verrattuna edelliseen 12 kuukauden jaksoon (yhtenäinen viiva) sekä odotukset seuraavalle 12 kuukaudelle (pilkkuviiva) yritysten koon mukaan helmikuussa 2000 - 2005.

Taulukko 5. Kalanviljely-yritysten vastausjakaumat (%) yritysten koon mukaan vuonna 2004.

Kuva-numero	Kuvan aihe		Yrityksen koko	Parempi/suurempi/korkeampi %	Ennallaan %	Heikompi/pienempi/alhaisempi %	Ei osaa sanoa %
3.2.	Taloudellinen tilanne	Toteutunut	Pienet	20,3	62,2	15,1	2,4
			Suuret	44,0	40,9	15,1	0,0
		Odotukset	Pienet	25,5	53,9	18,2	2,4
			Suuret	29,3	58,0	7,6	5,1
3.3.	Kotimaan menekki	Toteutunut	Pienet	33,4	46,5	12,9	7,2
			Suuret	33,6	44,2	22,2	0,0
		Odotukset	Pienet	31,2	46,3	15,3	7,2
			Suuret	39,4	41,4	9,9	9,3
3.4.	Kotimaan keskihinnat	Toteutunut	Pienet	29,6	60,5	7,4	2,5
			Suuret	37,1	38,5	24,4	0,0
		Odotukset	Pienet	21,0	71,4	2,8	4,8
			Suuret	33,5	46,1	10,2	10,2
3.5.	Vientimäärä	Toteutunut	kaikki	26,7	62,9	10,4	0,0
		Odotukset	kaikki	46,3	53,7	0,0	0,0
3.6.	Vientihinnat	Toteutunut	kaikki	43,8	38,5	10,4	7,3
		Odotukset	kaikki	17,7	61,3	10,5	10,5
3.7.	Tuotantokustannukset	Toteutunut	Pienet	56,7	33,7	9,6	0,0
			Suuret	35,0	52,9	12,1	0,0
		Odotukset	Pienet	34,6	58,0	5,0	2,4
			Suuret	49,0	38,7	9,8	2,5
3.8.	Kokonaisliikevaihto	Toteutunut	Pienet	50,3	29,6	17,7	2,4
			Suuret	61,0	26,4	10,0	2,6
		Odotukset	Pienet	35,8	35,5	26,4	2,3
			Suuret	33,9	38,6	27,5	0,0
3.9.	Henkilöstö	Toteutunut	Pienet	8,3	83,2	8,5	0,0
			Suuret	14,0	76,4	9,6	0,0
		Odotukset	Pienet	8,2	91,8	0,0	0,0
			Suuret	12,1	71,7	13,7	2,5
3.10.	Investoinnit	Toteutunut	Pienet	12,7	67,2	20,1	0,0
			Suuret	22,0	46,3	31,7	0,0
		Odotukset	Pienet	22,9	59,0	13,4	4,7
			Suuret	24,5	50,9	24,6	0,0
3.11.	Elinkeinotuet ¹⁾	Toteutunut	Pienet	3,1	89,1	5,4	2,4
			Suuret	14,9	67,7	17,4	0,0
		Odotukset	Pienet	0,0	84,9	8,1	7,0
			Suuret	19,6	60,0	10,2	10,2

¹⁾ yritykset, joilla ei ollut elinkeinotukea, sisältyvät ennallaan -vaihtoehtoon

3.4 KALANJALOSTUS

Kalanjalostusyritysten kehitysindikaattorit olivat vakaan myönteisiä. Luottamusindikaattorin mukaan näkymät tulevalle vuodelle olivat myönteiset sekä suurissa että pienissä jalostusyrityksissä (kuva 4.1).

Tarkasteltaessa yksittäisiä mittareita pienet kalanjalostajat näkivät yritystensä toteutuneen taloudellisen tilanteen kehityksen positiivisena. Suuret yritykset näkivät toteutuneen taloudellisen tilanteen vakaana. Odotukset tulevalle 12 kuukaudelle olivat myönteisiä sekä pienillä, että eritoten suurilla jalostusyrityksillä (kuva 4.2).

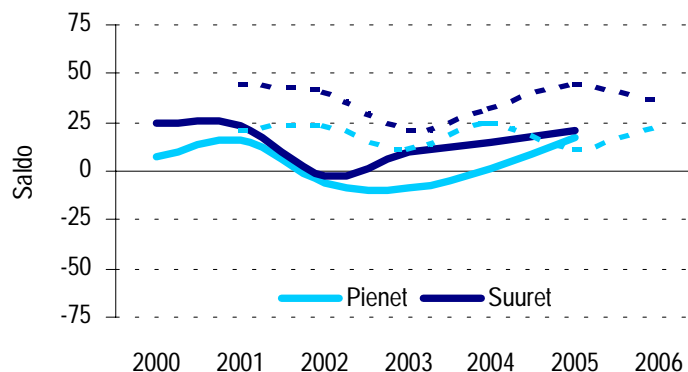
Suurilla jalostusyrityksillä kotimaan menekki-muutos oli edellisvuoden tapaan hyvin suotuisaa. Myös pienten yritysten menekinmuutos oli kehittynyt edellisestä vuodesta suotuisasti. Jalostusyritysten näkemykset tulevasta menekistä olivat luottavaisia (kuva 4.3). Sekä suurten että pienten kalanjalostajien näkemykset keskihintojen muutoksista kotimarkkinoilla olivat kääntyneet suotuisaan suuntaan. Sama koski kotimarkkinoiden hintaodotuksia (kuva 4.4).

Vientimäärän kehitys oli arvioitu lähinnä neutraaliksi, mutta odotukset tulevasta olivat hyvin

optimistisia (kuva 4.5). Jalostusyritysten mielestä kalan keskihinnat vientimarkkinoilla olivat pysyneet tasaisina viimeisten 12 kuukauden aikana. Pieniä odotuksia hintojen noususta oli näköpiirissä (kuva 4.6).

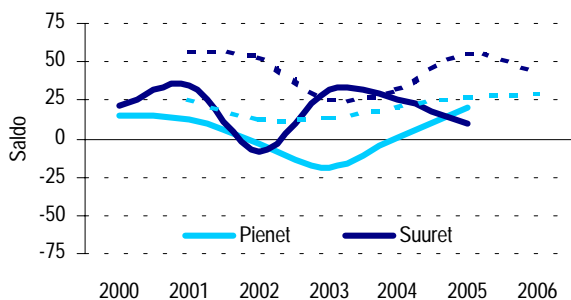
Kalanjalostusyritysten tuotantokustannusten kasvu oli vakaata ja kehityksen oletettiin jatkuvan samansuuntaisena (kuva 4.7). Jalostusyritysten liikevaihto oli keskimäärin kasvanut viimeisen 12 kuukauden aikana. Varsinkin suurilla jalostusyrityksillä liikevaihdon kasvunäkymät olivat hyvin optimistisia (kuva 4.8).

Henkilöstön määrän kehitys oli pysynyt lähinnä ennallaan. Suuret yritykset odottivat henkilöstömäärän säilyvän lähinnä ennallaan. Pienet yritykset odottivat henkilöstömäärän kasvavan hieman tulevan vuoden aikana (kuva 4.9). Investointikehitys ja – näkymät tulevalle vuodelle olivat pienillä yrityksillä lähinnä neutraalilla tasolla. Suurilla yrityksillä investoinnit olivat kehittyneet suotuisasti ja samansuuntaisen kehityksen odotettiin jatkuvan (kuva 4.10). Elinkeinotukien osalta muutokset olivat vähäisiä, eikä suuria muutoksia ollut näköpiirissä (kuva 4.11).

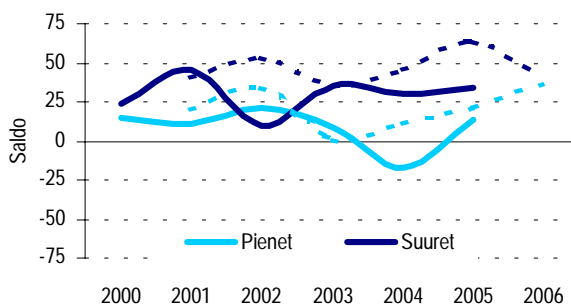

Kuva 4.1. Kalanjalostusyritysten kehitysindikaattori (yhtenäinen viiva) ja luottamusindikaattori (pilkkuviiva) yritysten koon mukaan.

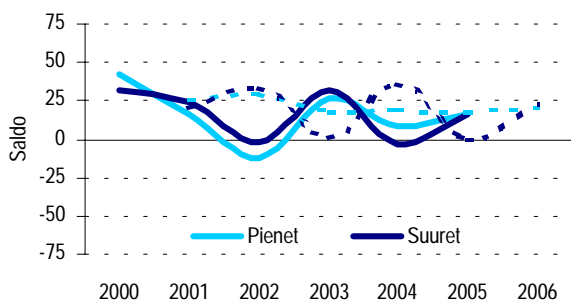
KALANJALOSTUS

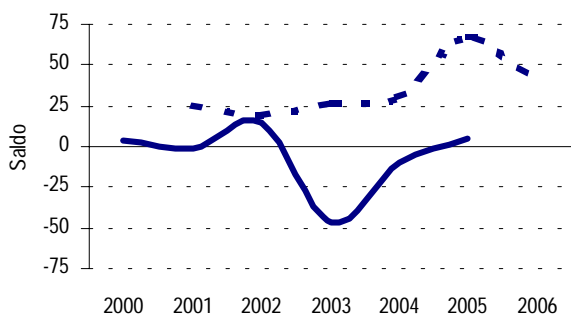
Kuva 4.2. Kalanjalostusyritysten **taloudellisen tilanteen** muutos verrattuna edelliseen 12 kuukauden jaksoon (yhtenäinen viiva) sekä odotukset seuraavalle 12 kuukaudelle (pilkkuviiva) yritysten koon mukaan helmikuussa 2000 - 2005.

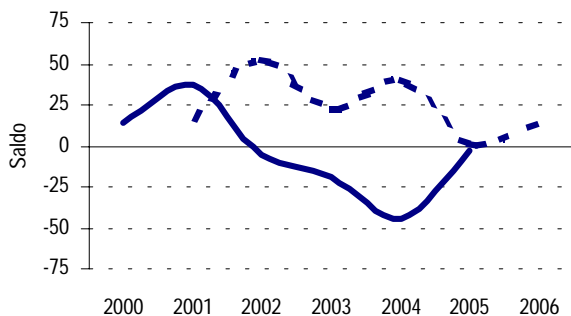
Kuva 4.3. Kalanjalostusyritysten **kotimaan menekin** muutos verrattuna edelliseen 12 kuukauden jaksoon (yhtenäinen viiva) sekä odotukset seuraavalle 12 kuukaudelle (pilkkuviiva) yritysten koon mukaan helmikuussa 2000 - 2005.

Kuva 4.4. Kalanjalostusyritysten tärkeimpien kalatuotteiden **kotimaan keskihintojen** muutos verrattuna edelliseen 12 kuukauden jaksoon (yhtenäinen viiva) sekä odotukset seuraavalle 12 kuukaudelle (pilkkuviiva) yritysten koon mukaan helmikuussa 2000 - 2005.

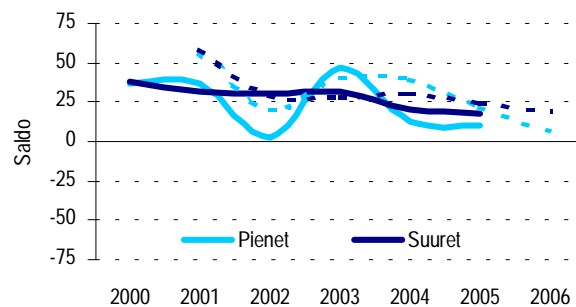

Kuva 4.5. Kalanjalostusyritysten tärkeimpien kalatuotteiden **vientimäärän** muutos verrattuna edelliseen 12 kuukauden jaksoon (yhtenäinen viiva) sekä odotukset seuraavalle 12 kuukaudelle (pilkkuviiva) helmikuussa 2000 - 2005 (liiketoimintaluokat yhdistetty).

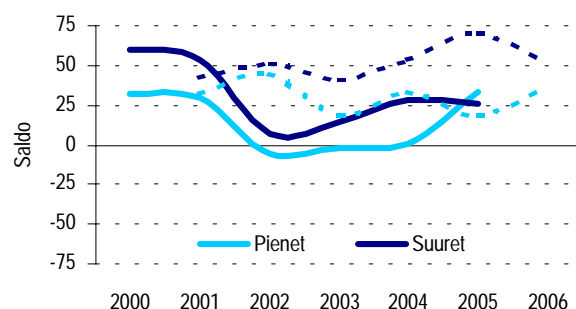

Kuva 4.6. Kalanjalostusyritysten tärkeimpien kalatuotteiden keskimääräisten **vientihintojen** muutos verrattuna edelliseen 12 kuukauden jaksoon (yhtenäinen viiva) sekä odotukset seuraavalle 12 kuukaudelle (pilkkuviiva) helmikuussa 2000 - 2005 (liiketoimintaluokat yhdistetty).

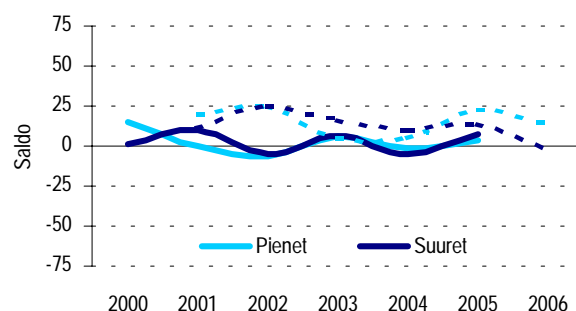
Kuva 4.7. Kalanjalostusyritysten **tuotantokustannusten** muutos verrattuna edelliseen 12 kuukauden jaksoon (yhtenäinen viiva) sekä odotukset seuraavalle 12 kuukaudelle (pilkkuviiva) yritysten koon mukaan helmikuussa 2000 - 2005.

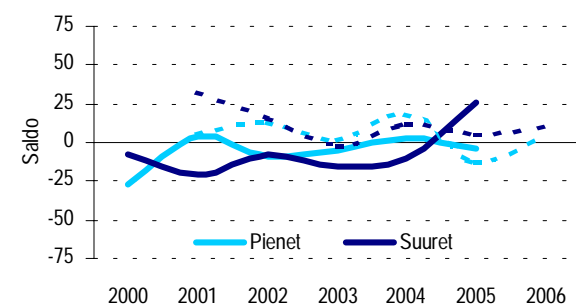
Kuva 4.8. Kalanjalostusyritysten **kokonaisliikevaihdon** muutos verrattuna edelliseen 12 kuukauden jaksoon (yhtenäinen viiva) sekä odotukset seuraavalle 12 kuukaudelle (pilkkuviiva) yritysten koon mukaan helmikuussa 2000 - 2005.

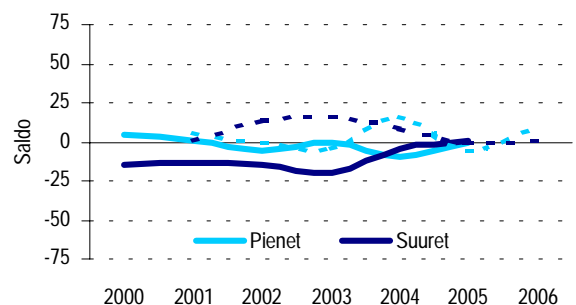
Kuva 4.9. Kalanjalostusyritysten palkallisena työskentelevän **henkilöstön** määrän muutos verrattuna edelliseen 12 kuukauden jaksoon (yhtenäinen viiva) sekä odotukset seuraavalle 12 kuukaudelle (pilkkuviiva) yritysten koon mukaan helmikuussa 2000 - 2005.

Kuva 4.10. Kalanjalostusyritysten **investointien** määrän muutos verrattuna edelliseen 12 kuukauden jaksoon (yhtenäinen viiva) sekä odotukset seuraavalle 12 kuukaudelle (pilkkuviiva) yritysten koon mukaan helmikuussa 2000 - 2005.

Kuva 4.11. Kalanjalostusyritysten **elinkeinotukien** määrän muutos verrattuna edelliseen 12 kuukauden jaksoon (yhtenäinen viiva) sekä odotukset seuraavalle 12 kuukaudelle (pilkkuviiva) yritysten koon mukaan helmikuussa 2000 - 2005.

Taulukko 6. Kalanjalostusyritysten vastausjakaumat (%) yritysten koon mukaan vuonna 2004.

Kuva-numero	Kuvan aihe		Yrityksen koko	Parempi/ suurempi/ korkeampi %	Ennallaan %	Heikempi/ pienempi/ alhaisempi %	Ei osaa sanoa %
4.2.	Taloudellinen tilanne	Toteutunut	Pienet	40,0	36,8	19,9	3,3
			Suuret	30,0	50,3	19,7	0,0
		Odotukset	Pienet	39,9	46,6	10,2	3,3
			Suuret	48,0	42,7	4,3	5,0
4.3.	Kotimaan menekki	Toteutunut	Pienet	36,7	29,8	23,5	10,0
			Suuret	47,4	38,6	14,0	0,0
		Odotukset	Pienet	43,0	33,4	6,8	16,8
			Suuret	44,7	47,3	2,8	5,2
4.4.	Kotimaan keskihinnat	Toteutunut	Pienet	20,0	66,6	3,4	10,0
			Suuret	31,4	53,8	14,8	0,0
		Odotukset	Pienet	23,2	63,4	3,4	10,0
			Suuret	28,3	61,2	5,3	5,2
4.5.	Vientimäärä	Toteutunut	kaikki	43,8	17,7	38,5	0,0
		Odotukset	kaikki	52,9	26,1	12,1	8,9
4.6.	Vientihinnat	Toteutunut	kaikki	9,0	78,9	12,1	0,0
		Odotukset	kaikki	26,1	52,9	12,1	8,9
4.7.	Tuotantokustannukset	Toteutunut	Pienet	27,0	50,1	16,2	6,7
			Suuret	41,8	34,0	24,2	0,0
		Odotukset	Pienet	16,3	66,9	10,0	6,8
			Suuret	27,1	61,2	8,6	3,1
4.8.	Kokonaisliikevaihto	Toteutunut	Pienet	53,4	23,4	19,9	3,3
			Suuret	50,0	26,4	23,6	0,0
		Odotukset	Pienet	53,0	26,9	16,8	3,3
			Suuret	55,2	38,8	2,9	3,1
4.9.	Henkilöstö	Toteutunut	Pienet	6,7	86,8	3,2	3,3
			Suuret	23,5	59,9	16,6	0,0
		Odotukset	Pienet	16,7	76,6	3,4	3,3
			Suuret	11,1	72,7	13,1	3,1
4.10.	Investoinnit	Toteutunut	Pienet	13,1	67,2	16,4	3,3
			Suuret	36,1	50,7	10,1	3,1
		Odotukset	Pienet	13,6	69,8	10,0	6,6
			Suuret	27,1	56,5	16,4	0,0
4.11.	Elinkeinotuet ¹⁾	Toteutunut	Pienet	0,0	96,7	0,0	3,3
			Suuret	11,6	74,2	11,1	3,1
		Odotukset	Pienet	10,0	83,4	0,0	6,6
			Suuret	12,2	69,4	12,2	6,2

¹⁾ yritykset, joilla ei ollut elinkeinotukea, sisältyvät ennallaan -vaihtoehtoon

3.5 KALAN TUKKUKAUPPA

Suurten ja pienten kalatukkuyritysten kehitysindikaattorit olivat säilyneet edellisvuoden tasolla. Luottamusindikaattorin mukaan pienten ja varsinkin suurten yritysten näkymät tulevalle 12 kuukaudelle olivat myönteisiä (kuva 5.1).

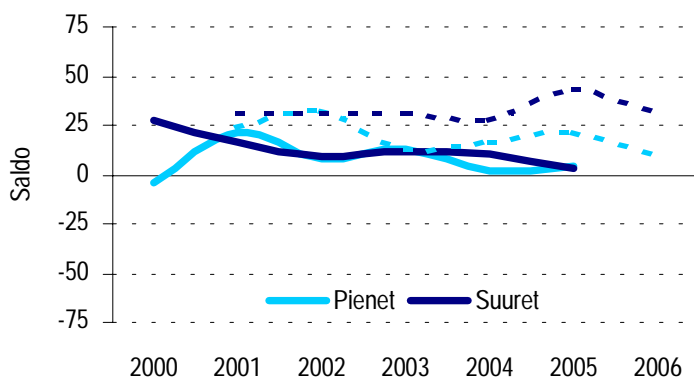
Kun tarkasteltiin yksittäisiä mittareita kalatukut näkivät taloudellisen kehityksen olleen kohtuullisen myönteinen. Odotukset tulevalle vuodelle jatkuivat samansuuntaisina. (kuva 5.2). Tärkeimpien kalatuotteiden menekin kehitys kotimarkkinoilla arvioitiin edellisvuosien tapaan suotuisaksi. Kalatukkujen menekinäkymät kotimarkkinoilla jatkuivat myönteisinä (kuva 5.3).

Kotimaisten keskihintojen osalta kalatukkujen näkemykset olivat tasaantuneet suotuisalle tasolle. Kalatukkuyritykset arvioivat kotimaan hintojen kehittyvän suotuisasti myös jatkossa. (kuva 5.4). Kalatuotteiden vientimäärän kehitys oli arvioitu heikoksi verrattuna edelliseen 12 kuukauden jaksoon. Vientiodotukset sitä vastoin olivat kohtuullisen myönteiset (kuvat 5.5). Vientihintojen kehitys oli myönteinen ja

samanlaisia näkymiä odotettiin tulevalle vuodelle (kuva 5.6).

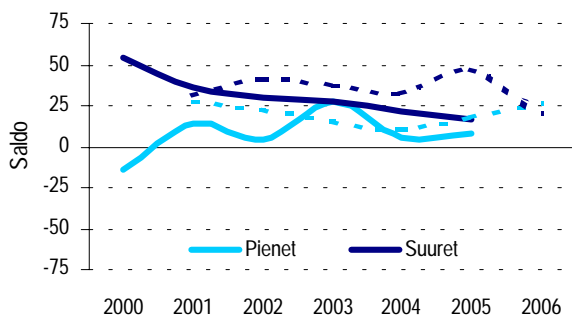
Kalatukkujen tuotantokustannukset olivat edelleen selvässä kasvussa. Tuotantokustannusten odotettiin kasvavan selvästi myös jatkossa (kuva 5.7). Tukkuyritysten liikevaihto oli kehittynyt maltillisesti kuluneen vuoden aikana. Liikevaihdon kasvunäkymät olivat varsinkin suurilla yrityksillä hyvin suotuisat (kuva 5.8). Henkilöstön määrän kehitys oli pysynyt lähinnä ennallaan. Henkilöstömäärän odotettiin kasvavan jonkin verran tulevan 12 kuukauden aikana (kuva 5.9).

Kalatukkuyritysten investoinneissa ei ollut tapahtunut merkittäviä muutoksia viimeisten 12 kuukauden aikana. Suurten yritysten investointinäkemien uskottiin kohentuvan seuraavan vuoden kuluessa (kuva 5.10). Pienten yritysten elinkeinotukien määrässä oli tapahtunut suotuisaa kehitystä. Suurten yritysten elinkeinotuissa ei ollut tapahtunut merkittäviä muutoksia, eikä muutoksia ollut näkyvissä (kuva 5.11).

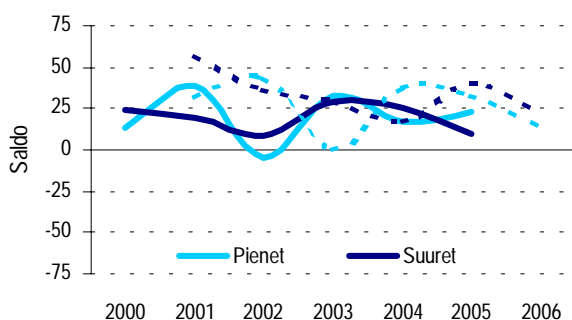

Kuva 5.1. Kalatukkuyritysten kehitysindikaattori (yhtenäinen viiva) ja luottamusindikaattori (pilkkuviiva) yritysten koon mukaan.

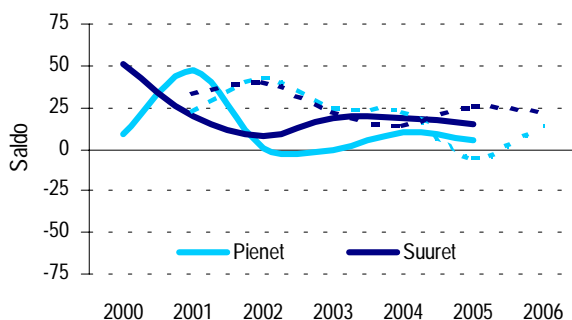
KALAN TUKKUKAUPPA

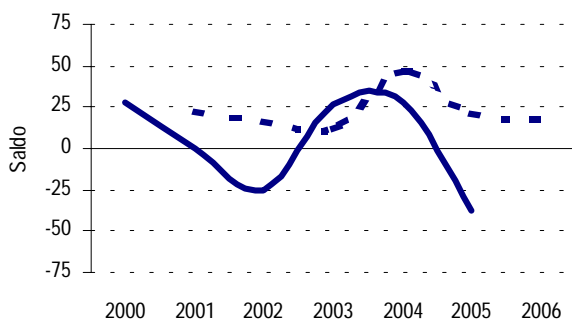
Kuva 5.2. Kalatukkuyritysten **taloudellisen tilanteen** muutos verrattuna edelliseen 12 kuukauden jaksoon (yhtenäinen viiva) sekä odotukset seuraavalle 12 kuukaudelle (pilkkuviiva) yritysten koon mukaan helmikuussa 2000 - 2005.

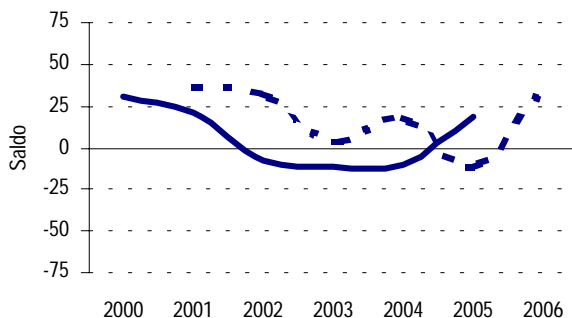
Kuva 5.3. Kalatukkuyritysten **kotimaan menekin** muutos verrattuna edelliseen 12 kuukauden jaksoon (yhtenäinen viiva) sekä odotukset seuraavalle 12 kuukaudelle (pilkkuviiva) yritysten koon mukaan helmikuussa 2000 - 2005.

Kuva 5.4. Kalatukkuyritysten tärkeimpien kalatuotteiden **kotimaan keskihintojen** muutos verrattuna edelliseen 12 kuukauden jaksoon (yhtenäinen viiva) sekä odotukset seuraavalle 12 kuukaudelle (pilkkuviiva) yritysten koon mukaan helmikuussa 2000 - 2005.

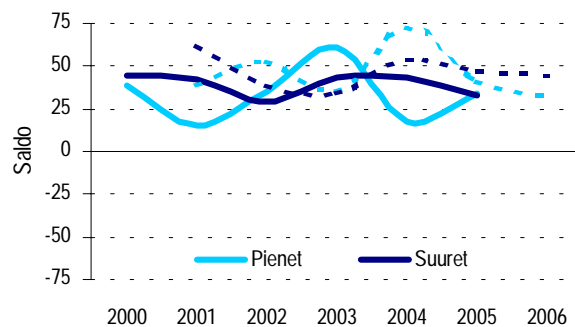

Kuva 5.5. Kalatukkuyritysten tärkeimpien kalatuotteiden **vientimäärän** muutos verrattuna edelliseen 12 kuukauden jaksoon (yhtenäinen viiva) sekä odotukset seuraavalle 12 kuukaudelle (pilkkuviiva) helmikuussa 2000 - 2005 (liikevaihtoluokat yhdistetty).

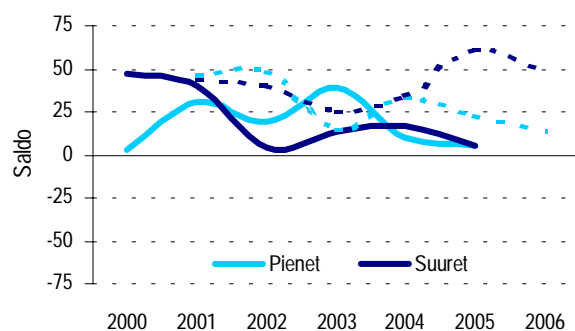

Kuva 5.6. Kalatukkuyritysten tärkeimpien kalatuotteiden keskimääräisten **vientihintojen** muutos verrattuna edelliseen 12 kuukauden jaksoon (yhtenäinen viiva) sekä odotukset seuraavalle 12 kuukaudelle (pilkkuviiva) helmikuussa 2000 - 2005 (liikevaihtoluokat yhdistetty).

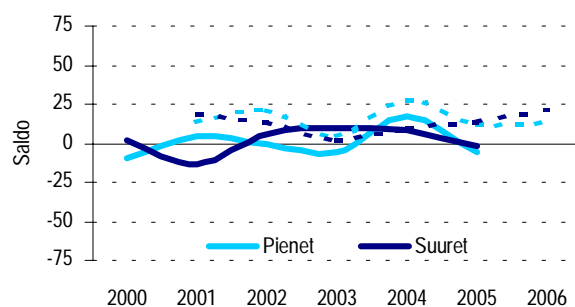
Kuva 5.7. Kalatukkuyritysten **tuotantokustannusten** muutos verrattuna edelliseen 12 kuukauden jaksoon (yhtenäinen viiva) sekä odotukset seuraavalle 12 kuukaudelle (pilkkuviiva) yritysten koon mukaan helmikuussa 2000 - 2005.

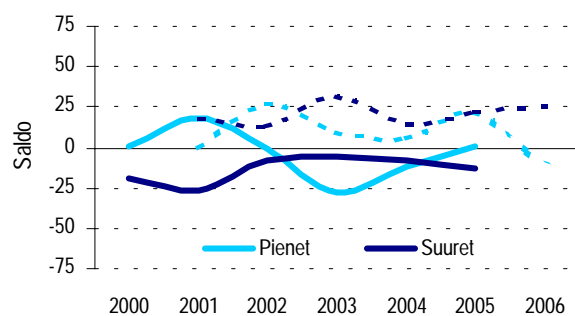
Kuva 5.8. Kalatukkuyritysten **kokonaisliikevaihdon** muutos verrattuna edelliseen 12 kuukauden jaksoon (yhtenäinen viiva) sekä odotukset seuraavalle 12 kuukaudelle (pilkkuviiva) yritysten koon mukaan helmikuussa 2000 - 2005.

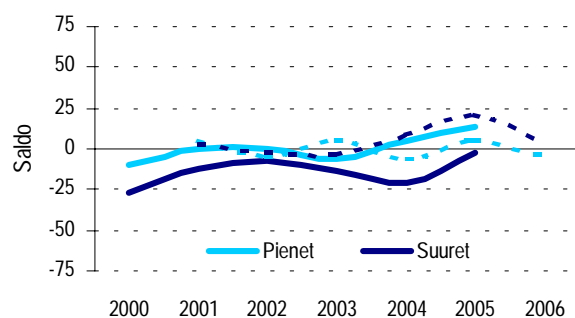
Kuva 5.9. Kalatukkuyritysten palkallisena työskentelevän **henkilöstön** määrän muutos verrattuna edelliseen 12 kuukauden jaksoon (yhtenäinen viiva) sekä odotukset seuraavalle 12 kuukaudelle (pilkkuviiva) yritysten koon mukaan helmikuussa 2000 - 2005.

Kuva 5.10. Kalatukkuyritysten **investointien** määrän muutos verrattuna edelliseen 12 kuukauden jaksoon (yhtenäinen viiva) sekä odotukset seuraavalle 12 kuukaudelle (pilkkuviiva) yritysten koon mukaan helmikuussa 2000 - 2005.

Kuva 5.11. Kalatukkuyritysten **elinkeinotukien** määrän muutos verrattuna edelliseen 12 kuukauden jaksoon (yhtenäinen viiva) sekä odotukset seuraavalle 12 kuukaudelle (pilkkuviiva) yritysten koon mukaan helmikuussa 2000 - 2005.

Taulukko 7. Kalan tukkukauppayritysten vastausjakaumat (%) yritysten koon mukaan vuonna 2004.

Kuva- numero	Kuvan aihe		Yrityksen koko	Parempi/ suurempi/ korkeampi %	Ennallaan %	Heikompi/ pienempi/ alhaisempi %	Ei osaa sanoa %
5.2.	Taloudellinen tilanne	Toteutunut	Pienet	37,5	33,3	29,2	0,0
			Suuret	35,1	46,1	18,8	0,0
		Odotukset	Pienet	38,2	49,3	12,5	0,0
			Suuret	28,5	59,7	8,8	3,0
5.3.	Kotimaan menekki	Toteutunut	Pienet	35,6	52,2	12,2	0,0
			Suuret	37,2	35,9	26,9	0,0
		Odotukset	Pienet	19,9	66,7	6,2	7,2
			Suuret	35,9	48,1	13,0	3,0
5.4.	Kotimaan keskihinnat	Toteutunut	Pienet	14,6	76,7	8,7	0,0
			Suuret	26,3	62,1	11,6	0,0
		Odotukset	Pienet	21,3	71,5	7,2	0,0
			Suuret	34,2	45,3	11,5	9,0
5.5.	Vientimäärä	Toteutunut	kaikki	11,6	39,6	48,8	0,0
		Odotukset	kaikki	32,5	29,7	14,5	23,3
5.6.	Vientihinnat	Toteutunut	kaikki	26,9	64,5	8,6	0,0
		Odotukset	kaikki	34,9	41,8	0,0	23,3
5.7.	Tuotantokustannukset	Toteutunut	Pienet	34,5	65,5	0,0	0,0
			Suuret	43,5	45,7	10,8	0,0
		Odotukset	Pienet	31,6	68,4	0,0	0,0
			Suuret	50,9	40,2	5,9	3,0
5.8.	Kokonaisliikevaihto	Toteutunut	Pienet	34,5	29,1	29,2	7,2
			Suuret	33,3	38,6	28,1	0,0
		Odotukset	Pienet	34,5	44,6	20,9	0,0
			Suuret	53,7	37,3	6,0	3,0
5.9.	Henkilöstö	Toteutunut	Pienet	0,0	94,0	6,0	0,0
			Suuret	20,4	56,9	22,7	0,0
		Odotukset	Pienet	13,8	86,2	0,0	0,0
			Suuret	23,7	70,3	3,0	3,0
5.10.	Investoinnit	Toteutunut	Pienet	23,1	53,9	23,0	0,0
			Suuret	15,1	56,4	28,5	0,0
		Odotukset	Pienet	23,9	42,1	34,0	0,0
			Suuret	30,9	60,1	6,0	3,0
5.11.	Elinkeinotuet ¹⁾	Toteutunut	Pienet	13,8	86,2	0,0	0,0
			Suuret	6,4	78,5	9,2	5,9
		Odotukset	Pienet	0,0	73,9	5,0	21,1
			Suuret	12,4	64,1	8,8	14,7

¹⁾ yritykset, joilla ei ollut elinkeinotukea, sisältyvät ennallaan -vaihtoehtoon

3.6 KALAN VÄHITTÄISKAUPPA

Kalan vähittäiskaupan kehitysindikaattorit olivat säilyneet vakaina. Luottamusindikaattorit tulevalle 12 kuukaudelle olivat edelleen selvästi positiivisia. Suurten vähittäiskauppojen luottamusindikaattori oli hieman pieniä yrityksiä korkeammalla tasolla (kuva 6.1).

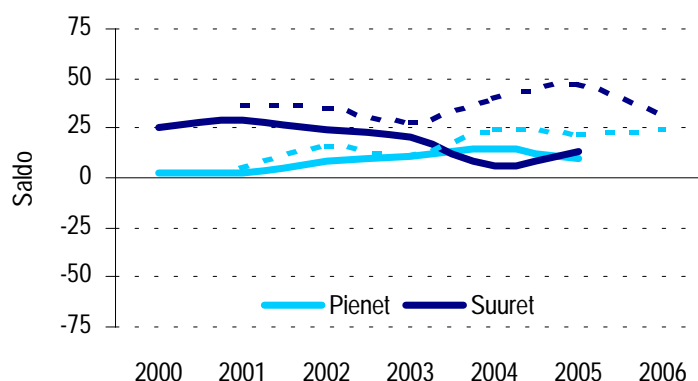
Yksittäisiä mittareita tarkasteltaessa varsinkin suuret kalan vähittäiskaupat näkivät yritystensä toteutuneen taloudellisen kehityksen myönteisenä. Sekä suuret että pienet yritykset uskoivat myönteisen kehityksen jatkuvan. (kuva 6.2).

Tärkeimpien kalatuotteiden kotimaan menekin kehitys oli suurilla ja pienillä yrityksillä maltillista, mutta näkymät tulevalle 12 kuukaudelle olivat positiivisen odottavia (kuvat 6.3). Tärkeimpien kalatuotteiden keskihintojen kehitys kotimarkkinoilla oli ollut suotuisaa, ja tämä näkemys korostui etenkin pienten yritysten osalta. Myös hintaodotukset olivat edelleen luottavia (kuva 6.4).

Kalan vähittäiskaupparyitysten tuotantokustannukset olivat kasvaneet ja kustannusten kasvun uskottiin jatkuvan tasaisesti. Kustannusten nousu korostui etenkin suurten yritysten näkemyksissä (kuva 6.5). Kokonaisliikevaihdon kehitys oli suotuisaa sekä pienillä että suurilla yrityksillä. Liikevaihdon kasvun jatkumiseen tulevana vuonna uskottiin yleisesti (kuva 6.6).

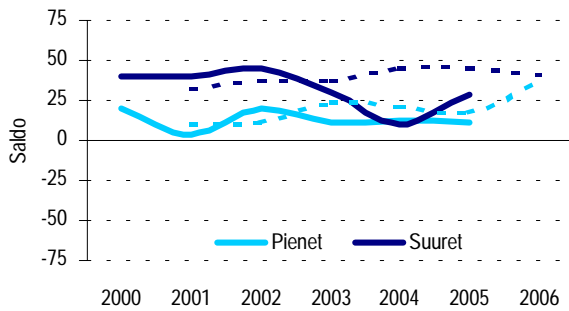
Vähittäiskauppojen henkilöstön määrän kehityksessä ei ollut tapahtunut suuria muutoksia. Henkilöstötilanteen uskottiin säilyvän lähinnä nykytilan kaltaisena seuraavien 12 kuukauden aikana (kuva 6.7).

Suurten yritysten investoinnit olivat hieman vähentyneet, mutta investointinäkymät seuraavalle vuodelle olivat positiivisia. Pienten yritysten investointikehitys oli maltillista, ja kehityksen uskottiin jatkuvan lähinnä samansuuntaisena (kuva 6.8). Vähittäiskauppojen elinkeinotuet olivat pysyneet vakaina tai vähäisinä ja näkymät seuraavalle vuodelle olivat samankaltaiset (kuva 6.9).

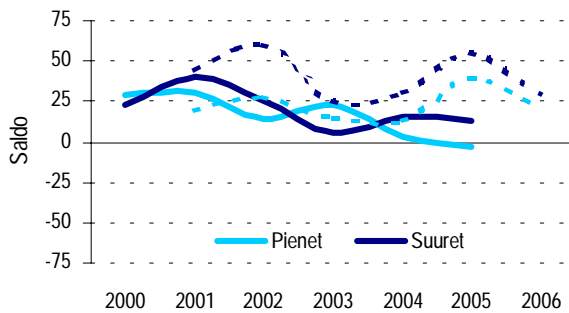

Kuva 6.1. Kalan vähittäiskaupparyitysten kehitysindikaattori (yhtenäinen viiva) ja luottamusindikaattori (pilkkuviiva) yritysten koon mukaan.

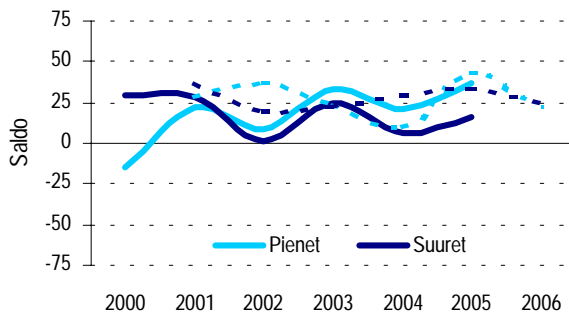
KALAN VÄHITTÄISKAUPPA

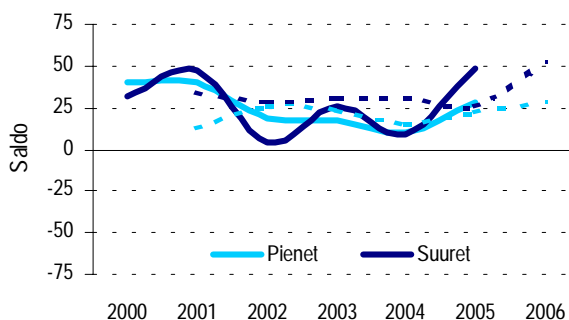
Kuva 6.2. Kalan vähittäiskauppayritysten **taloudellisen tilanteen** muutos verrattuna edelliseen 12 kuukauden jaksoon (yhtenäinen viiva) sekä odotukset seuraavalle 12 kuukaudelle (pilkkuviiva) yritysten koon mukaan helmikuussa 2000 - 2005.

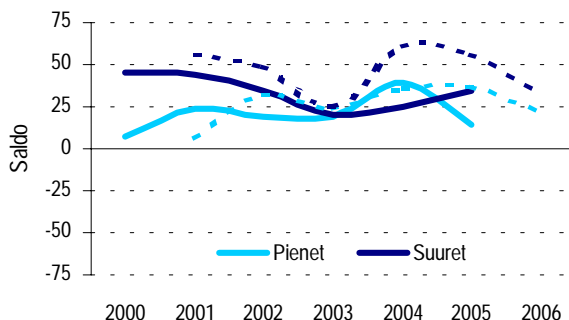
Kuva 6.3. Kalan vähittäiskauppayritysten **kotimaan menekinn** muutos verrattuna edelliseen 12 kuukauden jaksoon (yhtenäinen viiva) sekä odotukset seuraavalle 12 kuukaudelle (pilkkuviiva) yritysten koon mukaan helmikuussa 2000 - 2005.

Kuva 6.4. Kalan vähittäiskauppayritysten tärkeimpien kalatuotteiden **kotimaan keskihintojen** muutos verrattuna edelliseen 12 kuukauden jaksoon (yhtenäinen viiva) sekä odotukset seuraavalle 12 kuukaudelle (pilkkuviiva) yritysten koon mukaan helmikuussa 2000 - 2005.

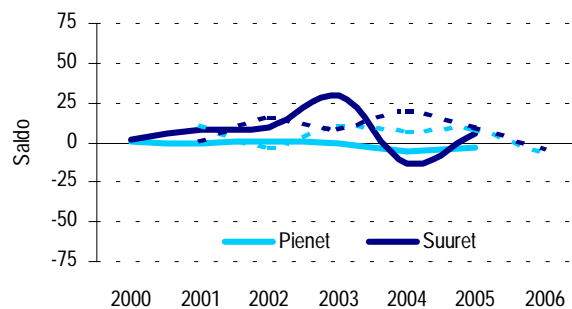

Kuva 6.5. Kalan vähittäiskauppayritysten **tuotantokustannusten** muutos verrattuna edelliseen 12 kuukauden jaksoon (yhtenäinen viiva) sekä odotukset seuraavalle 12 kuukaudelle (pilkkuviiva) yritysten koon mukaan helmikuussa 2000 - 2005.

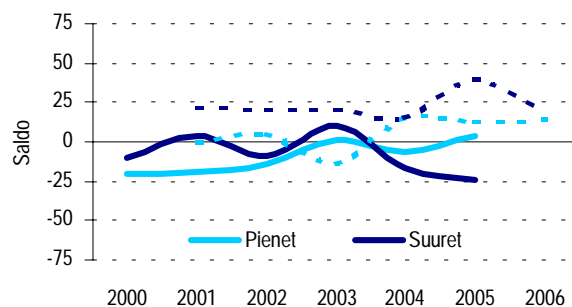

Kuva 6.6. Kalan vähittäiskauppayritysten **kokonaisliiketoiminnan** muutos verrattuna edelliseen 12 kuukauden jaksoon (yhtenäinen viiva) sekä odotukset seuraavalle 12 kuukaudelle (pilkkuviiva) yritysten koon mukaan helmikuussa 2000 - 2005.

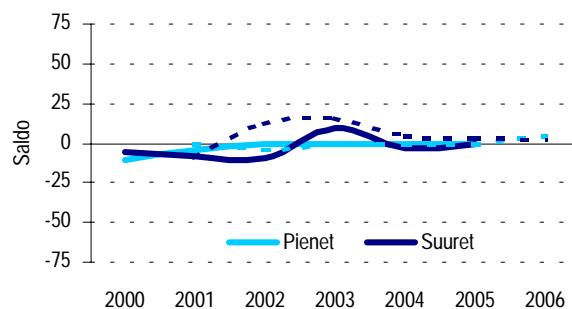
Kuva 6.7. Kalan vähittäiskauppayritysten palkallisenä työskentelevän **henkilöstön** määrän muutos verrattuna edelliseen 12 kuukauden jaksoon (yhtenäinen viiva) sekä odotukset seuraavalle 12 kuukaudelle (pilkkuviiva) yritysten koon mukaan helmikuussa 2000 - 2005.

Kuva 6.8. Kalan vähittäiskauppayritysten **investointien** määrän muutos verrattuna edelliseen 12 kuukauden jaksoon (yhtenäinen viiva) sekä odotukset seuraavalle 12 kuukaudelle (pilkkuviiva) yritysten koon mukaan helmikuussa 2000 - 2005.

Kuva 6.9. Kalan vähittäiskauppayritysten **elinkeinotukien** määrän muutos verrattuna edelliseen 12 kuukauden jaksoon (yhtenäinen viiva) sekä odotukset seuraavalle 12 kuukaudelle (pilkkuviiva) yritysten koon mukaan helmikuussa 2000 - 2005.

Taulukko 8. Kalan vähittäiskauppayritysten vastausjakaumat (%) yritysten koon mukaan vuonna 2004.

Kuva- numero	Kuvan aihe		Yrityksen koko	Parempi/ suurempi/ korkeampi %	Ennallaan %	Heikompi/ pienempi/ alhaisempi %	Ei osaa sanoa %
6.2.	Taloudellinen tilanne	Toteutunut	Pienet	17,9	75,0	7,1	0,0
			Suuret	33,2	62,2	4,6	0,0
		Odotukset	Pienet	36,2	60,4	0,0	3,4
			Suuret	42,7	51,2	1,6	4,5
6.3.	Kotimaan menekki	Toteutunut	Pienet	17,8	60,9	21,3	0,0
			Suuret	25,9	61,4	12,7	0,0
		Odotukset	Pienet	32,6	49,7	10,8	6,9
			Suuret	39,0	16,7	9,8	34,5
6.4.	Kotimaan keskihinnat	Toteutunut	Pienet	36,3	60,2	0,0	3,5
			Suuret	23,4	69,0	7,6	0,0
		Odotukset	Pienet	28,9	53,2	7,1	10,8
			Suuret	25,4	35,2	1,3	38,1
6.5.	Tuotantokustannukset	Toteutunut	Pienet	35,9	56,8	7,3	0,0
			Suuret	55,1	38,0	6,9	0,0
		Odotukset	Pienet	28,7	67,9	0,0	3,4
			Suuret	55,6	36,9	3,0	4,5
6.6.	Kokonaisliikevaihto	Toteutunut	Pienet	28,5	57,6	13,9	0,0
			Suuret	42,9	48,9	8,2	0,0
		Odotukset	Pienet	32,6	49,3	10,8	7,3
			Suuret	35,1	59,0	1,4	4,5
6.7.	Henkilöstö	Toteutunut	Pienet	0,0	96,3	3,7	0,0
			Suuret	13,4	78,6	8,0	0,0
		Odotukset	Pienet	0,0	92,9	7,1	0,0
			Suuret	11,1	68,7	15,7	4,5
6.8.	Investoinnit	Toteutunut	Pienet	14,2	75,2	10,6	0,0
			Suuret	5,8	64,7	29,5	0,0
		Odotukset	Pienet	17,7	78,9	3,4	0,0
			Suuret	21,5	71,3	2,7	4,5
6.9.	Elinkeinotuet ¹⁾	Toteutunut	Pienet	0,0	100,0	0,0	0,0
			Suuret	3,2	85,6	3,9	7,3
		Odotukset	Pienet	7,5	71,1	3,5	17,9
			Suuret	3,2	79,2	1,5	16,1

¹⁾ yritykset, joilla ei ollut elinkeinotukea, sisältyvät ennallaan -vaihtoehtoon

4. SUMMARY:

FISHERY BAROMETER 2005 - ECONOMIC OUTLOOK OF FINNISH FISHERY ENTERPRISES

The study examines the economic prospects and trends of fishery enterprises in February 2005 in Finland. Enterprises were asked to evaluate some of their economic parameters. The present situation was compared with the previous 12 month period and with expectations for the following 12 month period.

Enterprises were divided into fishing, aquaculture, processing and the wholesale or retail trade. The results are presented as indicators, that are loaded with questions concerning financial standing, turnover and investments of the enterprises. The results are compared with similar surveys conducted in the years 2000-2004.

The trend indicator for the past showed that fishery sector as a whole had developed slightly favorably during the last 12 months. The confidence indicator showed that the development would be positive for the coming 12 months. Optimism in the future was stronger when the results were weighted by the turnover of enterprises, which emphasized the opinions of big companies.

In the evaluation by sector, all the sectors estimated that their trends had been slightly upwards, and there was no major differences between the sectors. The trend indicators of fishing, aquaculture and retail trade enterprises had increased in comparison to the previous survey. Correspondingly, the trend indicator of wholesale enterprises was stable, and the trend indicator of processing enterprises had decreased.

All the sectors considered that their financial standing would improve during the next 12 months, but not with the same intensity as was measured in the past surveys. Large retail and wholesale companies were the most optimistic about their financial standing in the near future.

The survey population consisted of all those fisheries sector enterprises whose annual turnover exceeded € 8300. Thus the survey population comprised a total of 841 firms and entrepreneurs. The final net sample included 383 enterprises, of which 81.5 % took part in the interviews. The sample was allocated to fixed quotas to ensure a sufficient number of observations of all strata.

5. KIRJALLISUUS

- Ahvonen, A. & Honkanen, A. 1999. Kalatalouden tuotebarometrit. Esitutkimus. Helsinki, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos. Kala- ja riistaraportteja nro 172. 33 s. ISBN 951-776-250-X, ISSN 1238-3325.
- Ahvonen, A. & Honkanen, A. 2000. Kalatalousbarometri 2000: Yritysten taloudelliset näkymät. Helsinki, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos. Kala- ja riistaraportteja nro 185. 34 s. ISBN 951-776-270-4, ISSN 1238-3325. <http://www.rktl.fi/julkaisut/raportit/raportti185.pdf>
- Ahvonen, A. & Honkanen, A. 2001. Kalatalousbarometri 2001: Elinkeino ja kuluttajat. Helsinki, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos. Kala- ja riistaraportteja nro 219. 29 s. ISBN 951-776-325-5, ISSN 1238-3325. <http://www.rktl.fi/julkaisut/raportit/raportti219.pdf>
- Ahvonen, A. & Honkanen, A. 2002. Kalatalousbarometri 2002: Yritysten taloudelliset näkymät. Summary: Fishery Barometer 2002 - Economic Outlook of Finnish Fishery Enterprises. Helsinki, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos. Kala- ja riistaraportteja nro 248. 28 s. ISBN 951-776-363-6, ISSN 1238-3325. <http://www.rktl.fi/julkaisut/raportit/raportti248.pdf>
- Ahvonen, A., Honkanen, A. 2003. Kalatalousbarometri 2003: Elinkeino ja kuluttajat. Helsinki, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos. Kala- ja riistaraportteja 280. 23 s. ISBN 951-776-406-5, ISSN 1238-3325. <http://www.rktl.fi/www/uploads/pdf/raportti280.pdf>
- Ahvonen, A. & Honkanen, A. 2004. Kalatalousbarometri 2004: Yritysten taloudelliset näkymät. Summary: Fishery Barometer 2004 - Economic Outlook of Finnish Fishery Enterprises. Helsinki, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos. Kala- ja riistaraportteja 310. 29 s. ISBN 951-776-442-1, ISSN 1238-3325. <http://www.rktl.fi/www/uploads/pdf/raportti310.pdf>
- Ahvonen, A., Honkanen, A, Godenhjelm, P. & Siikanen, A. 2001. Kalatalousbarometri 2001: Realisoituvatko kalan suotuisat näkymät? Tilastokeskus. Helsinki. Tieto aika 9/2001. s 14-16.
- Deville, J.-C. & Särndal, C.-E. 1992. Calibration Estimators in Survey Sampling. Journal of the American Statistical Association, vol. 87: 376 - 382.
- Deville, J.-C., Särndal, C.-E. & Sautory, O. 1993. Generalized Raking Procedures in Survey Sampling. Journal of the American Statistical Association, vol. 88: 1013-1020.
- European Commission 1997. The joint harmonised EU programme of business and consumer surveys. Directorate-General for Economic and Financial Affairs. European Economy. Reports and Studies No 6. ISSN 0379-0991.
- Godenhjelm, P., Ahvonen, A. & Honkanen, A. 2000. Kalaväittämät puntarissa – havaintoja surveymittaamisen herkästä ja moninaisesta luonteesta. Helsinki, Tilastokeskus. Hyvinvointikatsaus 4/2000: 71-74. ISSN 0788-4141.
- Godenhjelm, P., Honkanen, A & Ahvonen, A. 2005. The Peculiar Logic Of Survey Questions: Domestic Food Superiority Is Not Equal To Foreign Food Inferiority. International Journal of Public Opinion Research. [In Press]
- Honkanen, A. & Ahvonen, A. 2000. Kalatalousbarometri 2000. Elinkeino ja kuluttajat. Helsinki, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos. Kala- ja riistaraportteja nro 186. 30 s. ISBN 951-776-273-9, ISSN 1238-3325. <http://www.rktl.fi/julkaisut/raportit/raportti186.pdf>
- Honkanen, A. & Ahvonen, A. 2001. Kalatalousbarometri 2001: Yritysten taloudelliset näkymät. Summary: Fishery Barometer 2001 - Economic Outlook of Finnish Fishery Enterprises. Helsinki, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos. Kala- ja riistaraportteja nro 220. 28 s. <http://www.rktl.fi/julkaisut/raportit/raportti220.pdf>
- Honkanen, A. & Ahvonen, A. 2002. Kalatalousbarometri 2002. Elinkeino ja kuluttajat. Helsinki, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos. Kala- ja riistaraportteja nro 249. 17 s. ISBN 951-776-365-4, ISSN 1238-3325. <http://www.rktl.fi/julkaisut/raportit/raportti249.pdf>
- Honkanen, A., Ahvonen, A. 2003. Kalatalousbarometri 2003: Yritysten taloudelliset näkymät. Summary: Fishery Barometer 2003 - Economic Outlook of Finnish Fishery Enterprises. Helsinki, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos. Kala-

- ja riistaraportteja 279. 29 s. ISBN 951-776-405-7, ISSN 1238-3325. <http://www.rktl.fi/www/uploads/pdf/raportti279.pdf>
- Honkanen, A., Ahvonen, A. & Railo, E. 2000. Kalatalousbarometri 2000: Eri väestöryhmien näkemykset kalasta ja kalataloudesta. Helsinki, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos. Kala- ja riistaraportteja nro 202. 29 s. ISBN 951-776-299-2, ISSN 1238-3325. <http://www.rktl.fi/julkaisut/raportit/raportti202.pdf>
- Olsen, H. (2002) The silence of numbers: a split-sample experiment concerning respondents' linguistic sensitivity in Danish survey studies. *International Journal of Social Research Methodology*, vol 5, no 4, 293-312.
- Sudman, S., Bradburn, N.M. & Schwarz, N. 1996. *Thinking about answers. The application of cognitive process to survey methodology.* Jossey-Bass Publishers. San Francisco.
- Tourangeau, R., Rips, L.J. & Rasinski, K. 2000. *The psychology of survey response.* Cambridge University Press. Cambridge.
- Willis, G.P. 1994. *Cognitive interviewing and questionnaire design: a training manual.* Working Papers Series. N:o 7. Office of Research and Methodology. National Center for Health Statistics. Hyattsville. Maryland.
- Willis, G.P., DeMaio, T.J. & Harris-Kojetin, B. 1999. Is the bandwagon headed to the methodological promised land? Evaluating the validity of cognitive interviewing techniques. In: Sirken, M.G., Hermann, D.J., Schechter, S., Schwarz, N., Tanur, J.M. & Tourangeau, R. (eds.). *Cognition and Survey Research.* John Wiley & Sons. New York. 133-153.